ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 70 ղրշ. վեցամսեայ 35 ղրշ. Եռամսեայ 20 ղրշ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 90 ղրշ. Վեցամսեայ 45 ղրշ. Եռամսեայ 25 ղրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 25 ֆր. Վեցամսեայ 13 ֆր.։

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ՁԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

ԾԱՂԻԿ

ՕՐԱԳԻՐ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N. 7 Cons/ple.

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزته در

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կալաթա, Գուրշունլու խան, թիւ 7
ՍԱԳԱԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է հակիրճ գրուած ըլլայ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԶ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 491 "ԾԱՂԻԿ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ 26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1902 ՇԱԲԱԹ

ԿՏԱԿԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ԸՄԲՌՆՈՒՄԸ

Վաղը Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ տեղի կ'ունենայ հանգուցեալ Յովհաննէս Կիւմիւշեանի հոգեհանգստեան պաշտօնը։ Ամենքս ալ յարգողներն ենք այդ անձին յիշատակին. եւ նոյն իսկ այս էջերուն մէջ դրուատիքով խօսեցանք իր գործի մարդու այն ջիղին վրայ, որով իր կտակին տրամադրութիւններէն ոչ մէկը կէս մնացած մը մէջ ձգած էր, անոնց բոլորին գործադրութիւնը նախապէս ապահովելով։ Հանգուցեալ Յովհաննէս Կիւմիւշեան ըրած էր այն ինչ որ կարող էր կամ կը փափաքէր. ատոր ոչ մէկը կրնայ բան մը ըսել. բարերար մըն ալ ունի իր բարերարելու կերպին ազատութիւնը, որուն մէջ ոչ մէկը կրնայ զինքը կաշկանդել։

Ուրեմն նպատակս եղած կտակ մը քննադատելը չէ. այլ ընել կարգ մը թելադրութիւններ որոնք թերեւս միակողմանիութեան վնասներէն հեռացնեն մեզ օր մը։

Մեզի համար եղած կտակները պէտք է ըլլան կեդրոնացած միակ նպատակի մը վրայ։ Պզտիկ պզտիկ գումարներ ամէն համայնք քիչ կամ շատ չափով մը կրնայ իր կրթական կամ բարեսիրական հաստատութեանց համար հայթայթել. հետեւաբար, օրինակի համար 10.000 ոսկինոց կտակի մը հասոյթները, որոնք շատ մը նպատակներու կը յատկացուին, մեծ բաց մը չեն կրնար գոցել այնքան, որքան կարող պիտի ըլլային այդ բանին, եթէ միակ նպատակի մը յատկացուէին։ Հետեւաբար, քանի որ կրթական եւ բարեսիրական հաստատութեանց նորոգ կազմակերպութեան համար մեծ գումարներն են որ կը պակսին, լաւագոյն է որ մեր կտակարարներն ալ, իրենց կտակած գումարին ամբողջ չյատկացնեն, զայն շատ մը հաստատութեանց վրայ բաժնելով։ Աւաղ տնտեսական ճշմարտութեան մըն ալ գոհացում տուած պիտի ըլլային։ Հոն ուր նիւթական մեծ բարգաւաճում մը չկայ, ամենէն աւելի այդ տեղն է որ մեկտեղ բերուած մեծկակ դրամագլուխները տնտեսական հրաշքներ կրնան գործել, եւ բնաւ խելացի գործ մը չէ, որ տնտեսապէս ոչ այնքան զարգացած ժողովուրդի մը մէջ, մեծկակ դրամագլուխներ կազմուելուն դէմ, օրէնքներ ըլլան, ընդհակառակը։ Խնդիրը բոլորովին կը փոխուի սակայն, երբ խօսքը նիւթապէս ամենէն բարգաւաճ ընկերութեան մը վրայ է, ուր փոխանակ միակ ահագին դրամագլուխի մը, տասը փոքր դրամագլուխներ շատ աւելի գործ կրնան տեսնել։

Հիմա, մենք ալ բաղդատմամբ, շատ համեստ պայմաններու մէջ կը գտնուինք թէ՛ տնտեսապէս եւ թէ կրթապէս, հետեւաբար միացած խոշոր դրամագլուխներու պէտք ունինք, եթէ կ'ուզենք տնտեսապէս եւ կրթապէս կարեւոր քայլեր առնել, յառաջդիմութեան շաւիղին մէջ։

Դատենք հիմա մեր կտակարարները. Սանասարեան մը, Տիգրան Դարակճօղլեան մը շատ աւելի ճիշդ բան մը ըրած են իմ աչքիս, միակ նպատակի մը համար մեծկակ գումարներ կտակելով, եւ ատոր համար է որ այսօր Կարինի մէջ Սանասարեան երկրորդական վարժարան մը ունինք, եւ շուտով Դարակճօղլեան Որբանոց մըն ալ պիտի ունենանք. երկուքն ալ, մեր կրթական ու արհեստական զարգացման մէջ մեծ դեր մը կատարելու կոչուած, եթէ կտակին գործադրութեան հսկող մարմինները գիտնան այդ հաստատութեանց գործերուն լաւագոյն կազմակերպութիւնները տալ։ Նոյն հաստատութիւնները գոյութիւն չպիտի ունենային սակայն, եթէ կտակարարները իրենց կտակած գումարները յատկացնէին շատ մը նպատակներու. qui trop embrasse, mal étreint.

Կիւմիւշեան կտակին մէջ տիրող այն գաղափարը, որով կ'ուզուի 10000 ոսկիի բարիքներէն շատերու բաժին հանել, իմ համոզումս չէ։ Մեզի միանուագ մեծագումար կտակներ պէտք են, իւրաքանչիւրը առանձին նպատակներու յատկացուած։

Օրինակով մը եթէ խօսիմ, բաժանելու թերեւս աւելի համոզիչ թուին ընթերցողներուս։ Ազգ. Կեդրոնական վարժարանը, իբր ճշմարիտ երկրորդական վարժարան, միակ կրթական հաստատութիւնն է։ Ճշմարտութեան դէմ չխօսելու համար աւելցնեմ թէ մեր միակ երկրորդական այս վարժարանը, զերծ չէ թերութիւններէ, թերութիւններ սակայն, որոնց կատարելապէս վերանալը են նիւթական անզօրութեան անզամները եւ զայս դարմանելու համար տարեկան 500 ոսկի հասոյթի առաւելութիւն մը անհրաժեշտ է, հիմնական հասոյթներուն վրայ։ Արդ, եթէ բարերար մը Ազգ. Կեդրոնական վարժարանին կտակէ այն տեսակ գումար մը, որով վարժարանին տարեկան հասոյթները 500 ոսկիի չափ աւելնան, ո՞վ կրնայ կասկածիլ թէ կրթական այդ հաստատութիւնը մեր մտաւորական կեանքին ընդհանուր զարգացման մէջ ճշմարիտ ուժ մը չ'ըլլար։

Դժուար բան մըն ալ չէ այս տեսակ կտակի մը սպասելը, քանի որ երբեմն երբեմն կտակարարներ կը յայտնուին բարերարութեանց մեր հորիզոնին վրայ։ Միայն թէ անոնց՝ կտակելու կերպի մասին ունեցած ըմբռնումն է որ շատ բան չի խոստանար։

Ուրեմն կը կրկնեմ. Մեր կտակարարները շատ աւելի մեծ գործ մը կատարած կ'ըլլան երբ համոզուած ըլլան որ փոխանակ շատերու, միակ հաստատութիւն մը եթէ ամբողջապէս օգտուի իրենց կտակէն, արդիւնքը անհամեմատ աւելի մեծ է։

Այս է իմ հաւատքս։

Կը մաղթէի որ կտակարարներու հաւատքն ալ նոյնը ըլլար։

Մ. ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ

ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Տարիներէ ի վեր Անվէրս հաստատուած, երիտասարդ ու ամուրի բարեկամներէս մէկը, որ գիտէ գիտել եւ որ գործով, հաճոյքի համար եւ ուրիշ զանազան առիթներով բովանդակ Եւրոպայի մայրաքաղաքները, մեծ ու փոքր կեդրոնները, տեսած, այցելած, քննած է, բաղդատական տեսութեան մը մէջ, աշխարհի ամենէն անբարոյական քաղաքներուն մէջ, գերակշիռ ու hors concours կը դասէր Անվէրսը։ Ազնուականութիւնը, հարուստ դասակարգը, միջակարգը, գործաւորները, աղքատները, ամենքը մէկ ջուրով կը լուար։

«Ամօթ ու պարկեշտութիւն բառերը իրենց նշանակութիւնը ամբողջովին կորսնցուցած են, այս ափերուն վրայ, կ'ըսէր, եւ ոչինչ չեն նշանակեր։ Վերէն մինչեւ վար, բացարձակապէս ապականած են։ Տարիքաւորները, ըլլան կին կամ այր, իրենց վերահաս անկարողութեան վախէն բռնուած, ամենէն աւելի կատղածներն են։ Անոր համար է որ, յիսունհինգ կիներ, դժուար չէ տեսնալ, քսանամեայ տղոցներու թեւերէն կախուած, եւ հազուադէպ չէ փոխադարձաբար կարդալ լրագիրներուն մէջը, վաթսունհոգ կառողի արջեր, որոնք հինգ տասը աղջիկներու, — եթէ ոչ նոյն իսկ իրենցը, — վրայ բռնութիւն ի գործ դրած ըլլալնուն համար ձերբակալուած ու դատապարտուած են։ Իսկ մատի վրայ չէ որ կարելի պիտի ըլլար համրել թիւը այն անձերուն, որոնց շատը ծաղկահասակ, մանչ թէ աղջիկ, սեռային անբուժելի ու վատթար հիւանդութիւնով մը վարակուած ըլլալնուն համար անձնասպանութեան կը դիմեն յուսահատ, ամէն օր։ Երիտասարդները, հաճոյքի պիտակին տակ, կարծեմ եղածին չափ անխնայ, ու յարափոփոխ կենակցութիւններ կ'ընեն։ Այն բոլոր պզտիկ տղաքը զորս կը տեսնես փողոցները, յորդորելն սուլելով, սիկարի ծայր մը ծխելով, ձեռքերնին գրպաններուն մէջը խաղցնելով, առանց գիտնալու, թերեւս հայր են եղած կամ ըլլալու վրայ են։ Իսկ աղջիկները, տասներկու տարեկանէն անդին, չորսամ ասպին, անուանել միայն աղջիկ են։ Անսանձ, ապերասան ազատութիւն մը բարքերու, ընդհանուր խառնակութիւն մը, խայտառակութիւն մը, խառնակեցութիւն մը առաջ բերած է։ Քաղաքը ամբողջ, անհուն կոյանոց մըն է։ Դրա նման ինք կատուէին դուրս, ամուսնութիւն չկայ գրեթէ։ Միւս բոլորը մեթրեսներու դրութիւնը ընդգրկած են, զորս գրեթէ միշտ, գունտ խաղալու պէս, իրարու կը նետեն, իրարու հետ կը փոխանակեն, իրարմէ կը յափշտակեն։ Գրեթէ բոլոր աղջիկները, նոյն իսկ պզտիկ տղեկները, որոնք կ'աշխատին, տեսակ մը անկախութեան տէր են, եւ ոչ ոքի հաշիւ տալու պարտական են, ըլլան անոնք նոյն իսկ իրենց ծնողքը։ Իսկ անոնք որոնք չեն աշխատիր, — ինչպէս հարուստի աղջիկները ընդհանրապէս, — իրենց հեշտանքին համար, գաղտօրէն սպասուհի մը կամ աղախինի մը ընկերակցութիւնովը կամ մեղսակցութիւնովը, ամենէն անպիտան տեղուանքը յաճախելով հանդերձ, բժշկանքով կը հաշուեն օրերը, քանիմէկ տարու ըլլալու եւ առանց maison de correction մը դրուելու վախը ունենալու, արձակ համարձակ, ճակատաբաց շարունակելու համար, յառաջ վարելու համար, անպաշտօն իրենց կենակցութիւնները, սպասելով որ հայրերնին օր մը դրամի ուժով մաքրէ հաշիւնին՝ ընկերութեան հանդէպ, պաշտօնապէս մէկու մը հետ կարգելով զիրենք։ Եւ կարգուելնէն ետքը գոնէ խելօ՞ք կենային։ Ամէն կողմ պիտի տեսնես, լրջագէմ, գեղեցիկ, — որովհետեւ շատ որ աղուոր է անպիտաններուն — մաքուր հագուած, ամուսնացած կիներ, որոնք արագ, ժամադրութիւններու կը դիմեն, իրենց քիչ կամ շատ տեւական սիրահարներուն հետ, երբ անոնցմէն միեւնոյն բանը կ'ընէ իր ամուսինը կեղտոտ մեթրեսի մը կամ աղքատիկ գործաւորուհիի մը բազուկներուն մէջ, առանց հսկողութեան ու ազատ ձգելով տղաքը, որոնք որդիական պարտականութեան զանցառութիւն մը պիտի նկատէին, եթէ կէտ առ կէտ, իրենց ծնողաց օրինակին չհետեւէին։ Բարեկենդանի ժամանակ, — ձգէ՛ որ ամէն ատեն բարեկենդան է հոս — մի միայն շապիկով մը փողոց ելած ու պարահանդէս եկած, մէկէ աւելի կիներու պիտի հանդիպէիր։ Եւ այդ հանդէսներու, բարեկենդաններու, քերմէսներու տեսնը մանաւանդ տեսնելու է, ամբողջ կոյուղիներու պայթիլը, փրփրիլը, պոռթկիլը։ Աներեւակայելի բան է . . . »

Եթէ կենայի, կ'երեւայ թէ դեռ պիտի գրուէր. բայց տասնըչորս ժամուան գիշերային անքուն ճամբորդութենէ մը ետքը, ու Մանչի ահեղ փոթորիկ մը ունեցած ալ ետքը, այդ քաղաքին, կամ աւելի ճիշդ մը մանրամասն նկարագրութեան, մտիկ ընելէ աւելի՝ հանգստանալու միջոցներուն վրայ կը խորհէի։ Վերէն. Նայի, Բարիզի, Լոնտոնի պէս մեծ հռչակաւոր ու խառնակեաց քաղաքներէ վերջը, հոս եկած ատեն, պզտիկ, հանդարտ, գործունեայ ու խելօքիկ քաղաքի մը տպաւորութիւնը կ'ընէ իմ վրաս Անվէրս, հակառակ անձրեւային այդ օրը, իր ամայի փողոցներով։ Հանդարտ հրապարակներով ու բզզացող քարափներով եւ զանոնք կու գար աջի բերան, բարի գոյնուտի նախնական ձեւերի անդամներուն ու գործերուն առաջին դաւթիներուն մէջտեղը սահեցուցած այս առեղծուածին հանդէպ։ Վերջէն, միշտ նոյն բարեկամիս ընկերակցութիւնով եւ տեղական լրագիրներու ազդարարութիւններուն առաջնորդութիւնով ու խոր հրրգակցութիւնով, սենեակ մը փնտրելու կ'ելլեմ, քիչ մը երկար մնալու համար, քանի մը ամսուան թափառական գնացքի մը յոգնութիւնները թօթափելու եւ յառաջիկայ աստանդական զբօսաշրջիկութեան մը համար պէտք եղած ուժերը ու տարբերքը մթերելու համար։ Բաւական փնտռտուքներէ ու դիմումներէ ետքը վերջապէս քաղաքին կեդրոնէն հեռու, հարուստ ծայրը, անձայն անշշուկ թաղի մը մէջ, մեծ թանգարանին ու անոր հովանոյն ծառաշատ ու կանանչազարդ պողոտաներուն մօտաւոր փողոցի մը մէջ, ամենապատուական սենեակի մը կը յանձնուին կու տանք եւ իրաւասու պաշտօնեային կը յանձնուեմ պարեհմ գոյքերս չունեցողին հոն փոխադրել։

Հետեւեալ օրը, հովը, անձրեւը ու փոթորիկը դադրած են։ Հանդարտ օդ մը կայ, թեթեւ օրէն մշուշոտ ու չոր։ Պատուհանէս դուրս կը նայիմ, ճիշդ նոյն անդորր փողոցը, հազիւ քանի մը անցորդներով, տուներուն տակ մէկ քանի խանութներով, զորս ցերեկին յաճախող մեծ բազմութիւն մը չեմ տեսներ ես. եւ պատուհանները ետին հոս ու հոն ցրուած, կէս մը երեւցող դէմքերով ու գլուխներով։ Ազատօրէն շնչելու համար պատշգամը կ'ելլեմ եւ առանց գիտնալու, ինքզինքս կ'ենթարկեմ երեւելի եւ աներեւոյթ բազմաթիւ աչքերու զննութեանը, որոնցմէ ոմանք դիտակներով զինուած։ Եւ բովանդակ թոքերով ու սրտի լայն գոհանքով մը, առատօրէն մաքուր ու զով օդը ծծած պահուս, երբեք միտքէս չէր կրնար անցնիլ, ինչ հետաքրքրութիւն, տակնուվրայութիւն ու իրարանցում որ առաջ բերած էր ներկայութիւնս եւ ինչ թատերախաղերու բեմ պիտի դառնար ան, առաւել թամալես շատ հանդարտ, շատ պարկեշտ, շատ լուրջ այդ փողոցին բոլոր տուները գրեթէ։ Հետաքրքրօրէն չորս դիս նայած ատենս երբեք չէի կրնար կասկածիլ այն մեծ բանակին վրայ, զոր իմ միակ դրացնութիւնս, ոտք պիտի հանէր բովանդակ թաղին գեղեցիկ, տկար, հակառակ, — որը որ կ'ուզէք, — սեռին մէջ, քանի որ միշտ ստիպուած ըլլալով օրը մէկ երկու անգամ, մանաւանդ գիշերները, քաղաքին կեդրոնը երթալ ու գալու, ճամբու վրայի յարակից փողոցներն ալ, աջի մէկ վայրկեանէն, սկսած էին մասնակցիլ իմ փողոցիս տենդոտութեանը, վրդովմունքեանը, յափշտակութեանը։

Առանց մեծամտելու, պէտք եմ ըսել որ, իմ ներկայութիւնս ալ երեւոյթ մըն էր, ատոնց մէջ։ Օտարական մը միշտ մեծ հետաքրքրութիւն կը յարուցանէ նորի սիրահար այդ մարդոց էջ։ Անոր խօսուածքը, քալուածքը, հագուածքը, նայուածքը հրապոյր մը կը հագնի անոնց աչքին, պէսպիսութեան, նորութեան, անծանօթին գրգռիչ հրապոյրը։ Անկէ զատ, անծանօթ մը, որ ո՛վ գիտէ ուրկէ կու գայ եւ ով գիտէ ուր պիտի երթայ քիչ ատենէն, կարճ սիրոյ մը սառնութիւնը, սերայի երազի մը խուսափողութիւնը, մեկնողին քաղցր գաղտնիքի մը քաղցրութիւնը ունի իրենց համար։ Նմանապէս, ինքզինքս գտած ըլլալէ աւելի, ճշմարտութիւնը յորդած եւ պատմութեանս շրջանակը, սիրծնապատճառները աղէկ մը ցուցադրած ըլլալու համար պարտաւոր եմ ըսել որ, իրենց տղաքներուն, եղբայրներուն, ամուսիններուն, սիրողներուն, — ընդհանրապէս բոլոր ֆլամաններուն, — գիրգիւղին ու շատ անգամ անգոյն գլուխներուն, մազերուն, պեխերուն, մորուքին, կոշտ ու ամբարձի վարմունքներուն, հին ու անեւ հագուածքին քով տեսակ մը ազնուականութիւն պէտք էր բերած ըլլալ ես, լոնտոնեան վերջին նորաձեւ բարձր ... թագաւորութեան ամառուան նորաձեւութիւնով բարձրագիր գլխարկ, — որ պզպզտի փայլատակում մը կը հանէր գլուխիս վերեւը, արեւուն տակ քալած ատենս, միջօրեական սեւ երկար արտեւնիկութաւս, գրեթէ կանաչի նման գեղին կիսակօշիկներովս, սեւ երկար սրտագարձ ու կէս մը արուեստագէտի մազերովս ու նմանապէս սեւ ու խորհրդաւորէն վեր յառած պեխերովս։ Վերջէն տեղող սիրային տոմսակներէն տեղեկացայ որ ամենէն աւելի սեւ մազերս ու պեխերս, եւ առանց մորուքի, մաքուր, փայլուն դէմքս է եղեր ծակծկողը բարի դրացուհիներուս զգայուն սիրտերը ! որոնք կ'երեւայ թէ իմ գալէս շատ առաջ աղէկ մը կշտացած ու ձանձրացած էին իրենց հայրենակիցներուն հաւկիթի դեղնուցի նմանող գլուխներէն ու խաշած դէմքերէն։ Դեռ շա՜տ ուրիշ մանրամասնութիւններ, արդուզարդիս ու ֆիզիքական յատկութիւններուս վրայ, կարգ մը չափազանց շողոքորթութիւններով լեցուն, կը սնեցնէին իրենց սիրային նամակներուն էջերը ու թերթերը, բայց զանոնք մէկիկ մէկիկ հոս յիշատակելը թէ դժուար եւ թէ աւելորդ պիտի ըլլար, մանաւանդ որ համեստութիւնս կը յիշեցնէ ինծի որ ատոնց ամէնքն ալ, ճշմարտութեան աւազանին մէջ մկրտուած չէին կրնար ըլլալ։

Առաջին շաբաթս բոլորած չէր դեռ, երբ սիրային առաջին յայտարարութիւնները պոռթկացին։ Ճիշդ դէմի տունիս վերի յարկէն, կարուհիները, — ամէնքն ալ թարմ ու գեղանի. — ամբողջ տրցակ մը, — որուն մէջը, ո՜հ, աղուորներ, նրբահասակ գեղաձեւներ, ու խիստ սիրուն շնորհալիները չէին որ կը պակսէին պատուհանը — չէր թողուր որ պատուհանս բանամ, սենեակիս օդը փոխելու համար քիչ մը, կամ պատշգամը ելլեմ, աշխատութենէ յոգնած աչքերս զանազանութիւնով զբօսցնելու ու հանգչեցնելու համար, ամէն վայրկեան վրաս բաց խօսքեր, առաջարկներ, ակնարկներ նետելով, եւ այս՝ ամէնքը մէկ, առանց կարգի ու խայթելու։ Եւ ալ երբոր ճարերնին չէր մնար, ինծի դէպի իրենց կողմ նայիլ տալու համար. — քանի որ սիրտ եւ քաջութիւն պէտք է դիմագրաւելու համար, գեղուհիներու ամբողջ ջոկատի մը յարձակումին, — հայելիներով, արեւը կը ցոլացնէին դէմքիս, եւ աչքերս կ'արցունքոտէին, սաստիկօրէն խաղտաղրնելով զանոնք։ Միեւնոյն պահուն, իրենց տիրուհին, աւելի քան հարիւր քիլօնոց տակառուհի մը, իր բաղդատմամբ երիտասարդ ամուսինը ճամբելէն ետքը, վարի յարկէն կը պօռար աղջիկներուն, կը յանդիմանէր զանոնք, իրենց անվայել արարքին համար, պատուհանները գոցել կը հրամայէր, քիչ մը ետքը, անոնց չըրածը ինք ընելու համար։

Անոնց վերի բակի տունը, պզտիկ աղջիկ մը, հաւատացէ՛ք, հազիւ տասնըմէկ տարու, ինծի տեսնելուն պէս, իբր թէ անգիտանալով ներկայութիւնս, եւ տաքէն նեղուելով, — երբ ես գիտէի որ ընդհակառակը չարաչար կը մսէր կոր ան, ջերմաչափին 2 աստիճան նշանակելուն եւ գիտումով բաց ձգուած պատուհանէն օդի պաղ հոսանք մը անցնելուն համար, — վրայէն ուսակալը (pélerine) մէկդի կը նետէր եւ մէկ շապիկով մը միայն կ'երթար կու գար, սենեակին մէջ։ Եւ մէկէ աւելի անգամներ, վարագոյրներուն ետեւէն գաղտօրէն լրտեսելով տեսայ որ, իմ մեկնելուս պէս, ուսակալին մէջը կը փաթթուէր սրսփալով, եւ... ու եկին կայ, պէպէքի մը հետ կը խաղար. կը սեւէր, կը պագնէր, կ'օծ կու տար։ Ծայրայեղ ու վաղահաս «իրապաշտութի՞ւն» մը կը մղէր զինքը արդեօք ընելու այն բաները, զորս կ'ընէ՞ր ինծի։

(Շար.) ՃՕՆ. ԹՕՄՍԻ

ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԳԵՐՄԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՇԱՀԵԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ ՄԸ

1. — Ի՞նչ կը մտածէք ընդհանուր մտաւորական տեսակէտով Գերման ազդեցութեան վրայ։

2. — Այդ ազդեցութիւնը զօրութիւն ունի՞ տակաւին եւ իր արդիւնքները կ'արդարացնե՞ն զինքը։

ԺԱԳ ՄՈՌԼԱՆ

Մ. Ֆ. ՊՐԻՒՆԷԹԻԷՌ
Անդամ Ֆրանս. Ակադեմիին

Շատ հաճոյքով պիտի պատասխանէի ձեր այս հարցումներուն, Պարոն, եթէ ցոյց տաք ինծի քանի մը տարիներ, որոնց միջոցին պարապ, խորհրդածելու եւ ուսումնասիրելու խնդիրը։ Դժբաղդաբար, քանի մը պաշտօնակիցներուս պէս, մինչեւ իսկ գրական խնդիրներու նկատմամբ ուղղուող հարցումներու համար ծոցս պատրաստ պատասխաններ չունիմ ես։ Ես այն մեքենաներէն չեմ որոնք կը գտնուին հոս հոն, եւ որոնց մէջ երկու սու նետելով ըստ կամս կարելի է դուրս քաշել սիկառի թուղթ մը, շոքոլայի կտոր մը, Շէյքսփիրի վրայ կարծիք մը կամ դատողութիւն մը՝ Պիզմարքի իշխանին վրայ։ Կը հիանամ ատոնց վրայ, բայց ես ատոնցմէ չե՛մ։ Գործողութիւնը աւելի դանդաղ է իմ մէջս։

Շատ մեծ ցաւ մըն է ինծի համար մեր գրական նոր բարքերուն մէջ այս տեսակ չարիքներու մուտ գտնելը։ Այսօր ամէն մարդ ամէն բանի վրայ կը խօսի առանց բան մը հասկցած ըլլալու։ Եւ այս յաւակնութիւնը զոր ատեն մը այնքան տարապայման եւ ծիծաղելի կը գտնէին, ժամանակակից մտաւորականութեան հիմը եղած է։ Ի՞նչ նիւթի վրայ ալ որ հարցում մը ուղղուի առաւել կամ նուազ հանրային մարդու մը, միշտ պատրաստ պատասխան մը ունի, եւ ենթադրելով որ ինք իրեն համար կարծիք մը չունենայ, քառորդ ժամուան մէջ կը շինէ հատ մը։

«Գերման ազդեցութիւնը կ'արդարանա՞յ իր արդիւնքներով»։ Պարո՛ն, քանի մը հարիւր տարիէն կը ստանաք ասոր պատասխանը եւ բոլոր փորձողները արժէք ունեցող բան մը չպիտի կրնան ըսել ձեզի հիմա։ Որովհետեւ, ինչպէ՞ս եւ մարգարէական ի՞նչ ձիրքի շնորհիւ պիտի կրնային ընել այդ բանը։ Եւ եթէ չունին այդ ձիրքը որ հազուագիւտ է մեր մէջ, ի՞նչ կ'ուզէք որ ըսեն։

Ներեցէք հետեւաբար, Պարոն, եթէ ձեր ինծի ուղղած հարցումներուն պատասխանեմ թէ չպիտի պատասխանեմ անոնց, որովհետեւ եթէ ուզէի պատասխանել, չպիտի կրնայի։ Կը մաղթեմ որ յաջողութիւն գտնէք պաշտօնակիցներէս։ Եթէ անոնցմէ երկու կամ երեք կամ վեց հատ մը գտնուի ձեզի շահեկան բաներ պատասխանող, պիտի ջանամ ես ալ օգտուիլ։

ԼԷՕՆ ՏՕՏԷ

Բաւեն հիացում մը ունիմ գերման զարգացման նկատմամբ, իր բոլոր ձեւերուն մէջ, բայց կը մտածեմ նաեւ թէ այդ զարգացումը ներկայիս նուազելու վրայ է, բան մը որ, իբր հայրենասէր, անհաճոյ չէ ինծի։

Ես իսկ պատերազմին յաջորդող սերունդին պատկանելով, մօտէն տեսայ գերման ընագանցութեան, գերման երաժշտութեան, աշխարհակալ գերման գրութեանց նկատմամբ ցոյց տրուած յարաճուն յափշտակութիւնը։ Նշանակելի է որ, Գերմանացւոց վէպը միայն ետ մնաց քիչ մը, եւ նորագոյն շրջանին մէջ կարելի չէ ցուցնել մեծ ձիրքով մը օժտուած վիպասան մը կամ ինքնատիպ թատերգակ մը։ Հաուբթման, Զուտէրման կարեւորութիւն ունին, իրենց շուրջը տաղանդի չգոյութեան պատճառաւ միայն։ Մեր մէջ ըլլան բանի տեղ չպիտի դրուէին։

Այնպէս կ'երեւայ թէ գերման հանճարը, այնքան վաւաւուն ու այնքան կնճռոտ՝ երբ ի յայտ կու գայ Վակներ մը, Նիչէ, Վիրխովի մը մէջ, անջրպետներու միջոցին կը մաքառի խմառութեան, ամպ գռեհկութեան եւ բարականութեան կոյտի մը դէմ, որուն նմանը չկայ Եւրոպայի մէջ։ Այս ծանուոր կացութեան պատկերն է գերմանական խօսքը, որ հեղինակներուն մօտ, ցաւագինօրէն կը խարխափէ ընդ երկար, իր յստակութեան գաղափարին հասնելէ առաջ։ Գերմաներէնի մէջ խօսքը այդ կերպով կը թարգմանէ միտքն ու անոր փոփոխութիւնները։ Գիտենք նաեւ, ուսումնասիրութիւններէ եւ վճռակարգութիւններէ թէ՝ ճարտարաբանօրէն ալ, եւ ամկանորէն ալ միեւնոյն

կերպով կ'ընթանայ ան այս մեծ երկրին մէջ։

Գերմանիա շատ աւելի արագ քալած է, քան թոյլ չեն տուած իրեն իր ելեւմուտքները։ Հիմա, ալ կը տրտնջայ, ըսելու զի՞ դրամ հասնի . . .

. . . Ինչ որ առարկութենէ դուրս է, կը կարծեմ թէ ասիկա սա է որ տուները այս պահուս արագօրէն կ'ելնայ այս երկրին վրայ, որ 20 տարիէ ի վեր ա՛յնքան լուսաւոր էր։ Ասիկա, տուները կ'ելնայ աշխատանոցներու վրայ, մաքուր մտածման խաղերուն վրայ, իրականութեան եւ երազին վրայ։ Որո՞նք են վերջին տարիներուս Գերմանիոյ մէջ երեւցած նշանաւոր գործերը, ուղեղին շինուածքին եւ գործունէութեան վրայ, օրինակի համար, սաղմնային զարգացման վրայ (Վայսմանի վերջին խուզարկութիւնները, եթէ չեմ խաբուիր, բաւական հին թուականի մը կը պատկանին), ընդհանուր կենսաբանութեան վրայ, հիւսուածաբանութեան եւ ախտաբանական անգամազննութեան վրայ։ Գաղափարներու ուրիշ կարգի մը մէջ, պատմական գիտութիւնն ալ կը լաէ Հաննոսէն անդին։

ԷՕԺԷՆ ՏԷՄՕԼՏԷՐ

. . . Գերման իմաստասիրութիւնը եւ գիտութիւնը իրական ազդեցութիւն մը գործադրած են եւ կը գործադրեն ալ տակաւին։ Կը կարծեմ թէ իրենց շատ լուրջ մէթոտն է, որ Գերմանները գերազանց մարդիկ կը դարձնէ։ Համբերատար եւ մանրակրկիտ հետազօտիչներ են անոնք։ Իմաստասիրական եւ գիտական աշխարհին մէջ մեղուներ են անոնք որ կը հաւաքեն։ Կը խուզարկեն ամէն բան, կը դասաւորեն, կը պիտակեն, կը բաղդատեն, նիւթական եւ բարոյական դէպքեր կը հանեն։ Շատ անգամ կը պակսի իրենց յստակութեան եւ համադրութեան ոգին՝ որ յատուկ է Ֆրանսացիներուն։ Երկու ցեղերուն յատկութիւնները միացած՝ գերազանց մտաւորականութիւնները պիտի կազմէին։ աղէկ է ուրեմն որ անոնք փոխադարձաբար ազդեցութիւն ի գործ կը դնեն։ Աշխարհը այն ամէն տեսակէ ծանօթութեանց՝ զորս կը դիզէ Գերմանիա, արդարեւ արտասովոր է։ Ֆրանսա կրնայ օգտուիլ այս յորդառատ շտեմարանէն եւ լուսաւորել իր սեփական հանճարը։ Մէկ խօսքով, այն տարածուն գերակշռութիւնը՝ զոր Վիլհէլմ Բ. կ'ուզէ ապահովել Գերմանիոյ, գոյութիւն պիտի ունենայ իմ կարծիքովս —բացի զինուորական ուժէն — միայն ճարտարարուեստի եւ գաղթականութեան տեսակէտէն։ Գերմանիոյ կայսրը նիւթական մեծ ուժ մը կը հիմնէ։ Պիտի լուսաւորուի Գերմանիա նաեւ մտաւորական ուժով մը, որ արտադրէ արուեստ մը եւ գրականութիւն մը՝ բաւական զօրաւոր ինքնատիպութեամբ մը, տիրապետող ուժ մը ունենալու համար ա՛յդ տեսակէտով ալ։

Ես չեմ տեսներ ներկայիս ամենափոքր նշան մը՝ որ հիմ ծառայէ այս օրինակ մտադրութեան մը։

(Շարունակելի)

ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ
Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ
Հաստատեալ 1857ին

Կը ծանուցանենք ի գիտութիւն այն Պատ. ծնողաց, որոնց զաւակները՝ տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ, Սեպտ.ին չկրցանք իբր գիշերօթիկ ընդունիլ, թէ 14 աշակերտաց համար, ի մէջ այլոց նոր ննջարան մը շինած ենք՝ իբր յաւելուած, եւ թէ ի վիճակի ենք դեռ 9 աշակերտ առնելու։

Վարչութիւն վարժարանի

ՆԵՐՔԻՆ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը կատարուեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէս օրին, փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած, գնաց նոյն մզկիթը, ուր ուրբաթի աղօթքը կատարելէ վերջ դարձաւ կայս. Պալատ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Աւստրօ-Հունգարական դեսպանը եւ դեսպանատան քարտուղարներէն մէկը, Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը եւ Ա. Թարգմանը, սերպիական դեսպանը իր երեք աղջիկներուն եւ Ա. Թարգմանին հետ, ամերիկեան դեսպանատան Ա. Թարգմանը, Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէն Պ. Օպըանօ եւ օգնականը Բանճիրի պէյ, ելմտական նախարարութեան խորհրդական Ռէֆաու ֆէ., Անատոլու Նաւագործարանին տնօրէնը իր ընտանիքով եւ 60ի չափ ուրիշ հիւրեր, որոնցմէ ոմանք սեղանակալ էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանքներու։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Երէկ, Սէլամլըքի արարողութենէն վերջը, շնորհուած կայս. արտօնութեամբ, Աւստրօ-Հունգարական դեսպան Պառօն ֆօն Գալիչէ պատիւը ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՄԷՋ.— Էրզրումէն 24 հոկտ թուականաւ կը հեռագրեն.—Այսօր հինգշաբթի, ժամը տասնի ատենները երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուեցաւ։ Վնաս չկայ։

ՇԷՅԽ-ԻՒԼ-ԻՍԼԱՄ Ճէմալէտտին էֆ. իր տկարութենէն ապաքինած ըլլալով երէկ ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեան։

ՔԵԱՊԷԻՆ, Իսլամաց՝ Մէքքէի ուխտատեղիին, նորոգութեան կարօտ կողմերը կայս. Իրատէի մը համաձայն պիտի նորոգուին։ Այս մասին պէտք եղած հրամանը տրուեցաւ Էվգաֆի նախարարութեան որ սկսաւ ի գործ դնել ինչ որ հարկ է։ Նորոգութեան համար պիտի գործածուին Ճիտտէի մէջ գտնուած խոշոր քարեր, որոնք Մէքքէ պիտի փոխադրուին, տեղւոյն թնդանօթակիր զօրաց հիներուն օգնութեամբ։ Այս առթիւ Էվգաֆի Նախարարութիւնը դիմեց Սպարապետութեան որպէս զի պէտք եղած հրահանգը տայ պատկանեալ անձերուն։

ՀԵՐՔՈՒՄ ՄԸ.—Իգտամ Բարիզի Տէմփս լրագրին հոկտ. 5ի թուէն առնելով կը գրէ.— Հակառակ քանիցս տրուած հերքումներու, կարգ մը եւրոպական լրագիրներ ու հեռագրական գործակալութիւնները դարձեալ կը հրատարակեն Պուլկարիոյ սահմանագլուխին մօտ հրդեհի, ոճրագործութեան եւլն. նկատմամբ տրուած լուրերը։ Ցաւի մտադրութեամբ մը հրատարակուած այդ լուրերը բացարձակապէս անհիմն են։ Իսլամներուն կողմէ մինչեւ հիմա ո եւ է հարստահարութիւն կամ օրինազանցութիւն տեղի չէ ունեցած։ Այս մասին Կայս. Իրատէին ազդեցութիւնը մեծ է։ Ժողովուրդը աւազակներու խաբէութեանց ականջ չկախելով կատարեալ հանդարտութեամբ իր գործովը կը զբաղի։ Անոնց միայն կարգ մը շարժումներու ձեռնարկողներն ալ վերջ ի վերջոյ զղջացին ու ներման արժանանալով վերադարձան իրենց տուները։ Հետեւաբար, կարգ մը խռովարարներու կողմէ եղած յաւետես հրատարակութեանց պէտք չէ կարեւորութիւն տալ։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Ճենովայի օսմ. գեր-հիւպատոս Դաղի Թուրխան Զատէ Ճէվատ Պէյ եւ ուրիշ քանի մը անձեր ազերսագիր մը մատուցանելով խնդրեցին որ 60 տարի պայմանաժամով մենաշնորհ տրուի իրենց, Միտիլիի մէջ քարիւղով շարժող հանրակառքեր (օմնիպիւս) բանեցնելու։

⁂ Հաճի Շէֆիգ ստորագրութեամբ ազերսագրով մըն ալ 45 տարուան մենաշնորհ խնդրուած է, Տիբերիոյ լիճին մէջ (Գալիլիոյ Ծով, Պաղեստինի մէջ) շոգենաւակներ բանեցնելու համար։

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷԻ մը համաձայն զինուորական հանգստեան թոշակ ստացողներու ամսականները կանոնաւորապէս վճարելու համար մէյ մէկ յանձնաժողով պիտի կազմուի կուսակալութեանց գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

ՍԻՖԻԼԻԶԸ.—Փոքր-Ասիոյ մէջ Սիֆիլիզի դարմանման պաշտօնեայ Տօքթ. ֆօն Տիւրինկ փաշա, ինչպէս յայտնի է, Գերմանիա պիտի երթայ մտերս, հոն, համալսարանի մը մէջ ուսուցչապետութեան կոչուած ըլլալով։ Այս առթիւ Տօքթ. ֆօն Տիւրինկ փաշա տեղեկագիր մը մատոյց Մեծ-Եպարքոսութեան, որուն մէջ կ'ըսէ թէ Գաստէմունիի նահանգին եւ Փոքր-Ասիոյ ուրիշ կողմերը Սիֆիլիզին դէմ ձեռք առնուած առողջապահական միջոցներուն գործադրութեան հսկելու գործը պէտք է Րիտեր փաշայի յանձնել։

ԹՂԹԱՏԱՐ.—Հալէպէն Ուրֆա երթեւեկող թղթատարական ձիապանները այսուհետեւ մինչեւ Տիարպէքիր պիտի երթան, եւ անկից ալ Մուսուլ։ Այսպէսով Պոլսոյ եւ այդ քաղքին մէջեւ շաբաթը երկու անգամ թղթատար գոյութիւն պիտի ունենայ։

ԻՍԿԻՒՏԱՐԻ նախնական դատարանին շէնքը պիտի նորոգուի։

ՏՕՅՋԷ ՊԱՆՔ. Գրեցինք թէ Տօյչէ Պանք մայրաքաղաքիս մէջ գործակալութիւն մը պիտի հաստատէ։ Լեվանդ Հէրըլտ կը հերքէ այդ լուրը։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ընդհ. տնօրէնի օգնական Բանճիրի պէյ նոյն դրամատան խորհրդական անուանուեցաւ։

Պ. ԿԼԻՆԷՐ, Պէրլինի Տօյչէ Պանքին ընդհ. տնօրէնը, որ ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ Արեւելեան Ճեպընթացով մեկնեցաւ։ Պ. Պ. Զանտէր եւ Հիւկնէն, եւ ուրիշ բազմաթիւ անձնաւորութիւններ մինչեւ Սիրքէճիի կայարանը ընկերանալով ողջերթ մաղթեցին իրեն։

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՍԸ ՏԱՐԵԿԱՆ, Էպլ Սապրէ Խաթուն կինը մեռաւ երէկ Միրկէօնի մէջ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ տի Մալասփինա մարքիզը որ հիւանդ էր, բաւական ապաքինած ըլլալով սկսեր է գործով զբաղիլ։ Երբ կատարեալապէս առողջանայ, այն ատեն միայն դեսպանատան պաշտօնէութիւնը Բերա պիտի փոխադրուի։

ՆԻՖԻ ԹՐԱՄՈՒԷՅԸ. Իզմիր քաղքէն սկսելով մինչեւ Նիֆ երկարող եւ քանի մը ճիւղեր ունեցող թրամուէյի գիծ մը հաստատելու համար Նէմլիզատէ Թահսին փաշայի եւ իր ընկերոջ կողմէ տրուած ազերսագիրը եւ յարակից թուղթերը այս անգամ մատուցուեցան Մեծ-Եպարքոսութեան։ Թահսին փաշայի ընկերն է Իզմիրի դրամատէրներէն Պ. Թէօքլի Քարտիւքօբուլօ։ Արդէն իսկ պէտք եղած պատրաստութիւնները տեսնուած ըլլալով, Կայս. Իրատէին ելլելէն անմիջապէս վերջ գործի պիտի ձեռնարկուի։ Հաստատուելիք թրամուէյի գիծը պիտի սկսի Իզմիր քաղքին մէջ Պասմահանէ բռնուած տեղէն եւ Այտընի երկաթուղիին Քէմէր կայարանէն անցնելով, Հաճըլար, Պաւմագ-լը Տէրէ եւ Թաշ Պահչէի ճամբով պիտի երթայ Նիֆ։ Թրամուէյը Իզմիրէն մինչեւ Քէմէր կայարանը ձիաքարշ պիտի ըլլայ, իսկ անկից անդին մինչեւ Նիֆ շոգեշարժ։ Ասկէ զատ հինգ ուրիշ գիծեր ալ պիտի շինուին, որոնց վրայ պիտի երթեւեկեն ձիով քաշուած կամ շոգեշարժ հանրակառքեր։ Մենաշնորհի պայմանաժամը պիտի ըլլայ վաթսուն տարի։ Կայս. Իրատէին ելլելէն վերջ, պայմանագրութեան ստորագրութեան թուականէն սկսեալ երկու տարուան մէջ պիտի սկսուի գիծերուն շինութիւնը եւ երեք տարուան մէջ պիտի աւարտի։ Կայս. Ֆէրմանը իրենց տրուած ատեն մենաշնորհի տէրերը 500 ոսկի պիտի ձգեն Օսմ. Պանքան եւ ամէն տարի հարիւրական ոսկի պիտի տան Իզմիրի թաղապետութեան եւ Ղուրէպա հիւանդանոցին։ Գիւղերուն եւ գիւղաքաղաքներուն մէջէն անցնող գիծերուն քովերը ամուր բազրիքներ պիտի շինուին, վտանգներու առաջքը առնելու նպատակաւ։

ԸՆԿԵՑԻԿ ՄԱՆՈՒԿ.— Բերա, Թարլա Պաշի, Քարափի տնօրէն Պ. Լաւքօի դրան առջեւ առջի գիշեր ժամը մէկ ու կէսին նորածին մանչ տղայ մը գտնուեցաւ։ Ցունարէն գրուած թուղթէ մը հասկցուեցաւ թէ տղան Ցոյն է, եւ տակաւին նոյն օրը ծնած ըլլալով չէ մկրտուած։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղիներու ընկերութիւնը կը հաղորդէ թէ Պուլկարիոյ առողջապահական վարչութիւնը ջնջած է՝ Կ. Պոլսոյ ժամանումներուն համար սահմանուած առողջապահական բոլոր միջոցները։ Միայն, Սոֆիա—Պէլլովայ ճամբով Կ. Պոլսէ մեկնողները բժշկական պարզ քննութեան մը պիտի ենթարկուին նոյն իսկ շոգեկառքին մէջ Հէլիպիւլէօի ու Հարմանլըի կայարաններուն միջեւ։ Պիտի կրնան Պուլկարիա մտնել ամէն տեսակ ապրանքներ, բացի՝ 1.—Կենդանական արտադրութիւններէ, ինչպէս են ոսկոր, եղջիւր, չչորցուած ու չաղուած աղիք, մազ, չլուացուած թանձր մորթ եւլն.։ 2 —Իբր ապրանք զրկուող գործածուած զգեստներ ու ճերմակեղէն, վերմակ, անկողին, ամէն տեսակ գործածուած առարկաներ, հին հակերով փոխադրուած ու մեքենայով ճնշուած քուրջ ու թուղթ, պարկեր, գործածուած գորգեր եւ սեղանագործներ։ Սակայն Կ. Պոլսէ զրկուած այն հին եւ գործածուած առարկաները, որոնց տունի գոյքեր ըլլալնին հաստատուած է վկայագրով, արգելք մը պիտի չունենան։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ «ՄԷՋԻՍԱ» շոգենաւը որ Մարմարա գացած էր, այսօր Պոլիս կը վերադառնայ։

«ԼՈՐԷՆԱՑ» գերման շոգենաւը նորոգուելու եւ մաքրուելու համար Պիրէոս գնաց։

ՄԵԾ ՏՕՆ է այսօր Ցոյներուն, Այիօս Տիմիթրիօս (Գասըմ)։ Այդ առթիւ Ցոյն լրագիրները չեն հրատարակուիր։

ՀՐԴԻԴՈՒԹԻՒՆ.—Իզմիրի անտառաց քննիչ Ցակոբ էֆ.ի տղուն Զգոն էֆ. որ ներկայ տարւոյ մայիս 14ին տասնուն Իսկիւտար Իճատիէ իբրեւ 250 ոսկիի ապահովագրուած տունը բռնկցուցած ըլլալու յանցանքով ամբաստանուած էր, առջի օրը դատուեցաւ եղեռնադատ ատենին առջեւ։ Կատարուած հարցաքննութիւններէն եւ վկայութիւններէն հաստատուեցաւ թէ Զգոն սիրտմները հօրը զրկած ամսական մէկ ոսկիով կ'ապրէր։ Բայց յետոյ էլէնի անուն կնոջ մը հետ յարաբերութիւն հաստատելով, այդ մէկ ոսկին անբաւական կուգայ եւ կը սկսի տան մէջ եղած չեղածը ծախել, այնքան որ կարասի չի մնար ալ, բաց ի մօրը շրջազգեստներէն եւ քանի մը գորգերէ։ Այն ատեն Զգոն հասկնալով որ խնդիրը մէջտեղ պիտի ելլէ, որպէսզի ծնողքը չլսեն բրածները, տունը կը բռնկցնէ գիտմամբ։ Դատարանը այս ամէնքը հաստատեց թէեւ բայց վերջնական վճիռը արձակելէ առաջ որոշեց անգամ մըն ալ քննութիւն կատարել այրած տան չորս կողմը եւ ուրիշ քանի մը վկաներ ալ լսել։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Հեռագիր մը հաղորդեց թէեւ թէ, Պոլսոյ սերպիական դեսպան Պ. Սավա Կրուիչի եւ Սերպիոյ Պետական Խորհրդոյ նախագահ Պ. Սիմիչի միջեւ պաշտօնի փոփոխութիւն պիտի ըլլայ, բայց Mobipeos լրագիրը կ'ըսէ թէ անհիմն է այդ լուրը։

ԾՈՎԼԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ.—Անցեալները Իզմիրի նաւահանգիստէն մեկնելով Լոտբէմիտ գացող օսմանեան առագաստանաւ մը ճամբան փոթորիկի բռնուելով ընկղմեր է։ Նաւաստիները ազատեր են բարեբաղդաբար։ Առագաստանաւը եւ մէջի ապրանքը ապահովագրուած չէին։ Ընկղմած նաւը վերջին անգամ ծովէն հանուելով Նաւաձիգ շոգենաւի մը կողմէ Իզմիր տարուեցաւ։

ԳՈՐՅՈՒՐԻ մէջ զօրաւոր երկրաշարժ մը պատահեր է ամսոյս 21ին։

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷՈՎ արտօնուեցաւ Պ. Կօնիթ Շումաֆէրի, անգլիական ընկերութեան կողմէ ճամբորդութիւններ կատարել Եաֆայի. Աքքայի, Եռուսաղէմի եւ Հալէպի կողմերը, հնութիւններ ուսումնասիրելու համար։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.— Պոլսոյ անգլիական դեսպանը Վեհ. Սուլթանին մատուցած ըլլալով Անգլիոյ թագաւորին թագադրութեան առթիւ պատրաստուած չքադրամներէն հատ մը, Ն. Կ. Վեհափառութիւնը հրամայեց Լոնտոնի Օսմ. դեսպանին, իր շնորհակալութիւններն ու գոհունակութիւնը հաղորդել անգլ. կառավարութեան։

ԱՂԲԻՒՐ.—Բէտտահանէէն բերուած աղէկ ջուրին համար Երլտըզի Կայս. Պալատան խոհանոցին մէջ ալ աղբիւր մը պիտի շինուի։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԻՆ մէջ շքեղ ներկայացում մը պիտի տրուի այս իրիկուն նոր յայտագրով եւ նոր attractionներով։ Վաղը matinée Վաղը իրիկուն դարձեալ փայլուն ներկայացում Giuntini Ramirez խումբին կողմէ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏԷԼԱԿՕԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երեսփոխանական ժողովին մէջ, նոյեմբեր 3ին, Պ. Լամպէր արտաքին գործոց նախարարութեան ընդհանուր քարտուղարին հարցուց թէ՝ բանակցութիւնները կատարուա՞ծ են կամ կը կատարուին ներկայիս Բորթուկալի հետ՝ անգլիական իշխանութեանց յանձնելու համար Տէլակօայի նաւահանգիստին եւ երկաթուղիին վարչութիւնը։ Դերկոմս Քրէնպօրն պատասխանեց թէ առ այժմ այդօրինակ բանակցութիւններ չկան։

★ Վիեննական «Նոյէս Վինէր Թակէպլադ» թերթին մէկ ներկայացուցիչը խօսակցութիւն մը ունեցած է Լոնտոնի բորթուկալեան դեսպանին հետ, խօսակցութիւն՝ որու միջոցին այս վերջինը յայտարարած է թէ՝ Բորթուկալի թագաւորին Լոնտոն այցելութիւնը՝ երբեք չի նշանակեր թէ Անգլիոյ եւ Բորթուկալի միջեւ բանակցութիւններ փոխանակուելու վրայ են, Լորէնցօ-Մարքուէզի՝ անգլիական կառավարութեան թողման մասին, եւ թէ ինք չգիտեր ստորագրէ այդ օրինակ պայմանագրութիւն մը։ Մարքիզ Սօվէրը յայտարարած է թէ Անգլիա իր կողմէն բնաւ այդ տեսակ խնդիր մը չէ բացած եւ թէ Անգլիոյ փափաքած մ՛ միայն յարաբերութեանց աւելի կանոնաւոր հանգամանք մը տալն է Տէլակօայի ծոցի նաւահանգիստին եւ երկաթուղիին՝ Եոհաննէսպուրկի եւ Բրէթօրիայի հետ։ «Եւ Անգլիոյ մէջ կը գտնուիմ, յայտարարած է դեսպանը, Բորթուկալի շահերը պաշտպանելու եւ ոչ թէ անոր հողէն ո՛ եւ է մաս մը ծախելու։ Լորէնցօ-Մարքուէզ մաս կը կազմէ բորթուկէզ թագաւորութեան, եւ եթէ մենք պատրաստուէինք զայն Անգլիոյ ծախել, ինչո՞ւ համար չծախէինք նաեւ Լիզպոնան, որ նոյնքան պատուական նաւահանգիստ մըն է՝ որ ունի նաեւ ռազմագիտական մեծ կարեւորութիւն մը։ Դժուար պիտի ըլլար հաւատալ թէ Անգլիա տրամադիր է ծախելու կամ յօժարակամ տալու ո եւ է մէկուն՝ Թրանսվալը, որուն համար ան իր զաւակներուն արիւնը զոհեց. նոյնքան անկարելի է որ Բորթուկալ պատրաստ ըլլայ Լորէնցօ-Մարքուէզը ուրիշին թողլու, որ իր ազգային հերոսին շնորհիւ գտնուած է. Վասքօ-տէ-Կամային։ Անգլիա բնաւ իրաւունք չունի նաեւ statu quoին մէջ ո եւ է փոփոխութիւն մը մտցնել փափաքելու։ Անգլիա ամենուրեք բաց նաւահանգստի սկզբունքը առաջ քշած է։ Այս սկզբունքը, իր ամէնէն լայն իմաստին մէջ, կը գործադրուի եւ պիտի գործադրուի Լորէնցօ-Մարքուէզի մէջ։ Հո՛ն, գերմանները, Ֆրանսացիները եւ անգլիացիները հաւասար իրաւունքներ ունին եւ կառավարութիւնը հաճոյքով պիտի ընդունի բոլոր ազգերուն ալ դրամագլուխները, որոնք պիտի փափաքէր որ բերուէին՝ ի շահ գաղթավայրին։»

ՍՈՄԱԼԻԻ ՄԷՋ

ՆՈՐ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ատենէն կը հեռագրեն Նոյեմբեր 3 թուով.—Գնդապետ Սվէյն ետ կանչուեցաւ եւ ժամանակաւոր կերպով պատերազմական Նախարարութեան խորհրդական անուանուեցաւ։ Զօրավար Մէննինկ Սոմալիի արշաւախումբին ընդհանուր հրամանատարութեան պաշտօնը պիտի վարէ։ Անհրաժեշտ յառաջխաղացութիւնը յետաձգուած է, սպասելով որ ափրիկեան զօրագունդերը հասնին։ Օգնութեան զրկուած զօրքերը Պըրպէրի մէջ ցամաք կ'ելնեն, որ Սոմալեան հողին արեւելեան ծովեզերքին վրայ կը գտնուի. անգլիական Բոմա յածանաւը հոն պիտի երթայ ցամաք ելնելու դիւրութիւններ ընծայելու համար։ Ընդհանուր յառաջխաղացութիւնը տեղի պիտի ունենայ վեց շաբաթէն, երբ գնդապետ Սվէյն իր պաշտօնին գլուխը անգամ ըլլայ նորէն։ Մինչեւ նոյեմ. 27 զրկուած զինուորներու թիւը պիտի հասնի մօտաւորապէս երեք հազարի։ Արտակարգ թուով զօրագունդեր զրկելէ ետ կեցուած է։ Հնդկական զօրագունդերու ձգձգումը, որոնք արեւելեան Ափրիկէի զօրագունդերէն առաջ պիտի հասնին, բայց որոնք հաղորդակցութեան գիծերու պաշտպանութեան համար պիտի գործածուին միայն, գործողութեանց մէջ յապաղում կը պատճառէ։ Այս պատճառաւ, սօմալիներու պետը ժամանակ պիտի գտնէ իր դիրքը ամրացնելու եւ ուրիշ ցեղերէ ալ օգնութիւն գտնելու։ Զօրավար Մէննինկ այսօր Պէրպէրա հասաւ, արշաւախումբը կազմակերպելու համար։ Հրետաձիգներու ջոկատներ եւ մէկ քանի սպաներ հոն պիտի երթան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԶԱՐԸ ԵՒ ԶԱՐՈՒՀԻՆ
ՀՕՍԱՑ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՄԸ

Բէդերսպուրկէն կը հեռագրեն նոյ. 3 թուով թէ՝ Լիվատիայէն հասած լուրերու նայելով Ռուսիոյ կայսրա-

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [44]

Ոսկի Սաղաւարտ

ՎԷՊ
ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆԻ

ԺԶ.
ԱՌԵՒԱՆԳՈՒՄԸ

Եւ մինչդեռ Լանտի թաշկինակը կը շարունակէր Պ. տը Լոամնի անեւրօշը բերնին բանել, Քօրտէ կը խուզարկէ անոր գրպանները. Թղթապանակին մէջէն պանքատմներու տրցակ մը կ'առնէ, կը պարպէ քսակիկը, որուն մէջէն ոսկիներու սփռուն գումար մը կը թափի, եւ կը գտնէ այն բանալին՝ որով կրնայ բանալ Քօրտէ Տիւբլէսիսի գիւղին իբր բարձ ծառայող չագոյրը, ուրկէ ալ նորէն սպանիական պանքատմներու տրցակ մը կը յափշտակէ։

Ամէն բան կանոնաւորութեամբ տեղի կ'ունենայ։ Ցետոյ նորէն դրամատէրը իր տեղը հանգիստ մը կը տեղաւորեն, ոտքերը միշտ տաք ծածկոցի մը մէջ փաթթուած, գլուխը չագոյր-բարձին վրայ։

Ցետոյ Ժան Լանտի թաշկինակը ինչպէս նաեւ բամպակը կ'առնէ ու պատուհանէն դուրս կը նետէ։

Դրամատէրը ո՛չ մէկ շարժում ըրած էր։

Քովի խցիկը, ուր առաջ աւազակները կը գտնուէին, նոր մարդ չէր եկած։

Ասիկա ուրախառիթ պարագայ մը եղաւ իրենց համար, որովհետեւ կրցան, առանց մէկուն հանդիպելու, առանց մէկէն տեսնուելու, նորէն իրենց առջի խցիկը մտնել։

Կառախումբը Պայիոնի կայարանը հասնելուն, վար իջան անմիջապէս, խցիկին դուռը բաց թողլով, ինչ որ պատճառ եղաւ որ ճամբորդ մը ուղղակի հոն մտնէր, փոխանակ դրամատիրոջ խցիկը մտնելու։

Կայարանին մէջ գտան նաեւ Բօլէթ լը Պլէրը, որ միեւնոյն ատեն վար իջած էր, եւ մէկտեղ գացին պանդոկ մը, ուր սենեակ մը վարձեցին։

Հոն իրենց հագուստները փոխեցին։ Իրիկուան կառախումբով, մէկը Բարիզ վերադարձաւ, մէկը Պորտօ, իսկ միւսն ալ դէպ ի Սպանիա գնաց։

Ցետոյ Ժան Լանտի եւ Բօլէթ լը Պլէր միացած էին։

Ոչ մէկ կասկած հրաւիրած էին, եւ ոստիկանութիւնը հաւանական չէր որ կարենար գտնել գողութեան հեղինակները։

⁂

Տօրինայի աղջիկը հետաքրքրութեամբ ականջ տուած էր այս պատմութեան։

Եւ անգամ մը ապահովուելէ ետքը թէ ոստիկանութիւնը չպիտի կրնար հասնիլ իրենց, վերադարձած էր իր ծրագիրներուն։

Ինքը երդուընցուցած էր Ժան Լանտին, ինքզինքը անոր յանձնած առաջին օրն իսկ, թէ բան մը չպիտի հարցնէր իրեն, իր կեանքին մասին, եւ բնաւ չպիտի հետաքրքրուէր գիտնալ թէ ինքը ո՛րո՛ւն աղջիկն է, ո՛վ է։ Ժան Լանտի ալ իր կարգին պահած էր իր խոստումը։

Այն օրը սակայն որ Պլամիէն գացած էր զայն գտնելու հայր Մօնթէքէօմիի մօտ, խոստացած էր անոր քիչ ատենէն յայտնել ճշմարտութիւնը. այդ վայրկեանը եկած էր հիմա, հիմա որ անոր օգնութեան պէտք ունէր։

Բօլէթին ներկայութիւնը կը նեղացնէր սակայն զինքը, այդ պատճառով կէս մը հաւանեցաւ անոր.

—Այսօր, քեզի պէտք ունիմ ես, աւարտելու համար այն բանը՝ որուն ձեռնարկած եմ. նոյն իսկ այն գործն է աս, որուն համար պէտք քու կողմէդ Թօռլ Վէռլաքը գտնելու։

Լանտի ակամայ կերպով մը սրտտեց իր յօնքերը, յիշելու համար այս պարագան։

Երկար ատենէ ի վեր լրագիր չէր կարդացած, բան մը չէր գիտեր այն եղերերգական մենամարտին նկատմամբ, որ տեղի ունեցած էր Մէօտոնի անտառակին մէջ։

—Տեսա՞ր Վէռլաքը, հարցուց աւազակը։

—Այո՛, եւ ինչ որ կ'ուզէի, կատարուած լմնցած է արդէն։

—Կռուեցա՞ւ ուզած մարդուդ հետ։

—Եւ սպաննեց ալ զայն մենամարտի ատեն . . . Ինչպէս, չէի՞ր գիտեր, հարցուց զարմացած Ոսկի Սաղաւարտ։

—Ո՛չ, բայց դուն խոստացած էիր ինծի պատմելու եւ բացատրելու ամէն բան։

—Այո՛, պիտի ըսեմ։

Բօլէթ լը Պլէր հասկցած էր որ իր ներկայութիւնը կը նեղէր երկու սիրողները, եւ ոտքի ելաւ.

—Ձեզ մինակ կը թողում, ըսաւ, ժամանակն է որ երթամ պառկիմ, որովհետեւ քանի մը օրէ ի վեր բնաւ քնացած չունիմ։

—Քօրտէէն լուր ունենալու պէս, եկուր ինծի իմաց տուր, ըսաւ Լանտի անոր ձեռքը սեղմելով։

Քօրտէ Պարչէլօնայէն պիտի գրէր, նոր բան մը պատահելուն պէս, Բօլէթի ծնողքին հասցէին, եւ անոր բուն անունով՝ որ էր Իպոլիթ Լորան։

Բօլէթ մեկնելուն պէս. Ոսկի Սաղաւարտ խօսք առաւ.

—Հիմա՛ պիտի խօսիմ. մենամարտը՝ որուն կը փափաքէի, տեղի ունեցաւ, Թօռլ Վէռլաք սպաննեց այն մարդը որուն սպաննուիլը կ'ուզէի։

(Շարունակելի)

կան բնանիւքը որոշած է տակաւին ճամ Եալթայի մէջ, մինչեւ դեկտեմբերի վերջերը: Արտաքին գործոց նախարար Կոմս Լամստորֆ, որ Զարին քով կը գտնուի այս պահուս, դեկտեմբեր 15ին Բէթէրսպուրկ պիտի վերադառնայ: Միեւնոյն թուով կը հեռագրեն Բէթէրսպուրկէն թէ՝ ինչ որ կը վերաբերի Զարին Իտալիա ընելիք ճամբորդութեան,—որուն մէկ պզտիկ ծրագիրը հրատարակած էինք նախընթաց օր, Հռոմէն քաշուած հեռագրի մը համաձայն—օտար թերթերու տուած կարգ մը լուրերը կանխահաս են, որովհետեւ ո՛չ ճամբորդութեան թուականը յայտնի է, ո՛չ ալ անոր մասին ո եւ է մանրամասնութիւն մը կայ:

★ Կարեւոր նաւարամին մը, որ կը բաղկանայ Ռեթվիզան եւ Բոպետա զրահաւորներէն, Պալաճ, Պոլարին եւ Պոկաթիր յածանաւերէն, եւ վեց թորփիլահալածներէ, ծովակալ Սթանքէլպէրկի հրամանատարութեան տակ, Նոյեմբեր 2ին մեկնած է Քրոնշթատէն, Խաղաղական Ովկիանոս երթալու համար: Այս նաւարամինը, որ բոլորովին նորաշէն մարտանաւերէ բաղկացած է, ամէնէն կատարելագործուած նաւային ուժերէն մէկը կը ներկայացնէ: Նաւարամինը կանգ պիտի առնէ մէկ քանի օր չափ Ճենովայի աղխէ, ուր պիտի ընդունուի պաշտօնապէս իտալական կառավարութեան կողմէ:

ԳՈՐԾԵՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Ասկից առաջ, երբ երկրագործական կեդրոնական յանձնաժողովը կազմուեցաւ Բէթէրսպուրկի մէջ, ելմտական նախարար Պ. Վիթէի նախագահութեան տակ, բոլորովին փոյթ չունեցաւ խորհրդակցելու Զէմսթվօներու հետ, այսինքն՝ տեղական ներկայացուցիչ ժողովներու եւ թէ այս նպատակաւ կազմուած մասնաւոր յանձնաժողովներէ միայն կը պահանջուի պատրաստել եւ հաւաքել տեղեկութիւններ՝ զանոնք կեդրոնի յանձնաժողովին քննութեան ենթարկելու: Այս մասնաւոր յանձնաժողովներու անդամները կ'անուանուին ազնուական պաշտօնակալներու կողմէ: Եւ վերոյիշեալ տրամադրութիւնները խորապէս վիրաւորած են Զէմսթվօներու անդամները: Եւ սակայն նոր յանձնաժողովներն ալ այն ընթացքին կը հետեւին՝ զոր բռնած էին Զէմսթվօները: Յանձնաժողովներու մեծագոյն մասը երկայն ցանկ մը խմբագրած է ելմտական եւ օրինական բարեկարգութիւններու, իբր բացարձակապէս անհրաժեշտ՝ վերջ տալու համար ճարտարարուեստին եւ երկրագործութեան արդի աննախանձելի վիճակին, իսկ Զէմսթվօները կը շարունակեն դժգոհակել այն եղանակէն՝ որով կը վարուին իրենց հետ Անոնցմէ մէկը, Սարաթօֆ գաւառակին Զէմսթվօն, ծանուցած է թէ մտադիր է քննել այն խնդիրները զորս կեդրոնի յանձնաժողովին ծրագիրը օրակարգին վըրայ անցուցած է: Գիւղացիներու ներկայացուցիչներէն մէկը խնդրած է որ գիւղացիները իրենք քննեն, իրենց տեսակէտին համեմատ, երկրագործական պէտքերը. Զէմսթվօյի նախագահը հաւանութիւն տուած է այս առաջարկին եւ որոշած է այս մասին հաւանութիւնը առնել գաւառական վարչութեան: Հանրութիւնը եւ մամուլը կը շարունակեն մեծ զգացիլ այն բարեփոխումներով՝ որոնք պիտի գործադրուին յառաջիկային Սէն-Բէթերսպուրկի քաղաքապետութեան կազմակերպութեան շուրջը: Մանաւանդ մեծ շահագրգռութիւն ցոյց կը տրուի այն լուրին՝ որուն համեմատ կառավարութիւնը մտադիր է վերցնել քաղաքին վարչութեան աւելի կամ նուազ ներկայացուցչական հանգամանքը: Այսպէս. քաղաքապետական խորհրդականը, Պ. Նիքիթին, Նովոյէ Վրեմիայի երկար նամակ մը ուղղելով, ի վեր հանած է այն առաւելութիւնները՝ զորս ունի ներկայացուցչական դրութիւնը տեղական կառավարութեան մէջ:

ԷՕԺԷՆ ՌԻՀԹԸՐԻ ՄԱՀԸ

Պերլինէն Նոյեմբեր 3 թուականով կը հեռագրեն. Այս առտու մեռաւ Ազատական Միութեան պետը Էօժէն Ռիհթըր: Ծնած էր 1833ին արեւմտեան Պրուսիոյ մէջ: Մինչեւ 1880, ազատական ազգայնական կուսակցութեան պետերէն մէկը եղաւ: Ժամանակակից Գերմանիոյ ամէնէն նշանաւոր դէմքերէն մէկն ալ կ'անհետանայ: Էօժէն Ռիհթըր, խորհող, ճարտասան, գրագէտ. Գերմանիոյ մէջ ազատական տեսութիւնները տարածողներուն ամէնէն հաստատամիտը եղաւ: Կը մաշէր իր երկիրն ալ կառավարել Անգլիոյ պէս, գործի ու մտածման ազատութեան եղանակով: Եռանդուն վիճաբանող մը ըլլալով իր ամբողջ կեանքը պայքար մը եղաւ հանրապետականներուն դէմ, բայց շատ քիչ բան արդիւնք տուին իր վիճաբանութիւնները: Ժողովուրդը չը հասկցաւ զինքը: Գերման ազգայնական ազատականութիւնը շատ տկարացաւ ալ, Վիրխօվի եւ Ռիհթըրի մահով: Այդ տկարութիւնը կը տեսնուէր նաեւ Վրայսին կէ Զայթունկի, Ռիհթըրի լրագրին մէջ: Էօժէն Ռիհթըրի ամէնէն նշանաւոր գրութիւններէն մէկն է «Հանրապետականութենէն ետքը», որ մեծ աղմուկ հանեց:

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Լօնտոնէն Մաթէնի կը հաղորդեն թէ՝ Վիլհէլմ կայսրը, շաբաթ առտու (այսօր), Վիքթօրիա նաւահանգիստը ցամաք կ'ելլէ, առանց Լօնտոն հանդիպելու եւ անկից ուղղակի Սէնտրինկէմ կ'երթայ եւ հաւանական է որ շաբաթի մը չափ Անգլիոյ մէջ մընայ: Կ'ըսուի թէ՝ Բօրթուկալի թագաւորին չպիտի հանդիպի Վիլհէլմ կայսրը: Մաթէն կը հաւաստէ թէ՝ հակառակ ամէն բամբասանքներու, Վիլհէլմ կայսեր Անգլիա ճամբորդութիւնը իրեն քաղաքական նպատակ ունի անգլեւգերմանական մերձեցում: Յիշեալ ֆրանսական թերթը՝ արտատպելով անգլիական մամուլին կարծիքները այս մասին, եւ մատնանիշ ընելով երկու երկիրներու միջեւ վերջերս գոյութիւն ունեցող տարբերութիւնները, կ'եզրակացնէ թէ՝ ժողովրդեան հակառակութիւնը եւ Պիւլովի բեմբասացի յարձակումները Չէմպրլէյնի դէմ այս մասին այնքան խոստմնալից չեն թուիր: Էքլէռ ալ ի վեր կը հանէ այս առթիւ գերմանեւանգլիական հակառակութիւնը եւ կ'աշխատի համոզել թէ՝ անգլիական մերձեցում մը երկեակ զինակցութեան, եւ եռեակ զինակցութեան քայքայումը աւելի հաւանական է, որովհետեւ Իտալիա այդ կերպով կը բաժնուի եռեակ զինակցութենէն եւ Աւստրիա ալ Ռուսիոյ կողմէ անգործութեան կը դատապարտուի: Այս բոլոր ֆրանսական հրատարակութիւնները, գերմանական թերթերու կարծիքով, նշաններն են ֆրանսացիներու լաւ տրամադրուած չըլլալուն՝ որովհետեւ Անգլիոյ թագաւորը Բիւլէրա իր տալիք այցելութիւնը չկատարեց եւ մանաւանդ որ այսօր ալ Գերմանիոյ կայսրը կ'այցելէ Անգլիա:

★ Տէյլի Մէյլ հետեւեալը կը գրէ Վիլհէլմ կայսեր Անգլիա այցելութեան մասին.—«Վիլհէլմ կայսեր՝ Էտուարդ թագաւորին տալիք այցելութիւնը, Սէնտրինկէմի մէջ, երկուշաբթի յայտնուած փափաքի մը համեմատ, վերջին ծայր մասնաւոր հանգամանք մը պիտի ունենայ: Ասով մէկտեղ, այցելութեան առեն նախարարներուն մեծագոյն մասը Սէնտրինկէմ պիտի հրաւիրուի: Մինչեւ կիրակի Սէնտրինկէմի մէջ ներկայ պիտի գտնուին վարչապետ Պալֆուր, պատերազմական նախարար Պ. Պրօտրիք, Չէմպրլէյն, եւ իր կինը, Րօպէրդս եւ լորտ Քլարնտոն: Ասոնցմէ զատ, արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լանստաուն, որ հիմա ճամբորդութեան մէջ կը գտնուի, ինչպէս նաեւ Լորտ Արմնտ եւ Լորտ Լընտըստէրի մինչեւ ամսոյս 13 Սէնտրինկէմ պիտի երթան: Էտուըրտ թագաւորին որդին Իշխան Տիկալ ալ ներկայ պիտի գտնուի Վիլհէլմ կայսեր այցելութեան, իսկ իր կինը Լոնտոն պիտի մնայ: Վիլհէլմ կայսրը մէկ շաբաթի չափ որսորդութեամբ պիտի անցընէ: Լօնտոնի գերմանական դեսպանն ալ Սէնտրինկէմ հրաւիրուած է, եւ տարակոյս չկայ թէ՝ Վիլհէլմ կայսեր այս այցելութեան առթիւ անգլեւգերմանական յարաբերութեանց մասին խորհրդակցութիւններ տեղի պիտի ունենան: Վիլհէլմ կայսրը իր ճամբորդութեան միջոցին Նիւ Բաոլ ալ պիտի երթայ: Ներկայ ամսոյս 20ին պիտի վերադառնայ Բերլին:

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՋՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՍՕՖԻԱ
Դրամագլուխ, Պահեստ
եւ Երաշխաւորութեան գումար
ՖՐԱՆՔ 7.500.000
Դրամատուն Ընկերութեան ի Թուրքիա
ԳՐԼՏԻ ԼԻՕՆԷ
Ընկերութիւնը չներկայացուած
Գաւառներու մէջ Գործակալներ
ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Ճէնիս խան, թիւ 1—2

ԲԵՐԱՅԻ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՌՆՈՒԱԾ
ԳԵՂՋԿՈՆ ԾԱՅՐ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՎԷՊ ՄԸ
ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ
ՊԻՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՆՔ ՄՕՏ ՕՐԷՆ
ԵՐԲ "ՈՍԿԻ ՍԱՂԱՒԱՐՏ„Ը ԱՒԱՐՏԻ

ՔՐՈՆԻԿ

Տնտեսական Խորհուրդը երէկ, Պատրիարքարանի մէջ իր սովորական նիստը գումարելով, խորհրդակցութիւններ կատարեց հետեւեալ խնդիրներուն վրայ.—

Խորհուրդը նկատողութեան առնելով Ունճեան Յովհաննէս էֆ.ի կողմէ Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն կտակուած տուներու, Մանկունի Սրբազանի կողմէ Հիւանդանոցի նուիրուած եւ վաքֆ եղած տան, ինչպէս նաեւ Գատըգիւղի բնակիչներէն Տիկին Իսկուհի Փափազեանի կողմէ, յանուն Օր. Եռանիկ Սամուէլ Փափազեանի եղած կտակներուն վերաբերեալ գրութիւնները, ընդունելի գտնեց կտակները եւ որոշեց վաւերացնել զանոնք:

Մայր-Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ 1901 տարւոյ մատակարարութեան հաշիւները, Պատրիարքարանի կեդրոնական համարակալութեան կողմէ մատուցուած յայտագրին վրայ քըննելով, հաստատեց օրինաւորութիւնը եւ որոշեց վաւերացնել.

Դանիէլեան որբերուն Էյուպի Ս. Եղիա եկեղեցւոյ մնացուկէն ունեցած առնելիքներուն խնդրին համար, որոշեց հրաւիրել յառաջիկայ նիստին նոյն Թաղ. Խորհրդոյ դիւանը:

Նախորդ որոշմամբ կատարեց Պատրիարքարանի վառարաններու նորոգութեան եւ զետեղման նուազագորդը, եւ այդ գործը յանձնեց Ազարիկ աղա Դարագաշեանի, անոր առաջարկած նպաստաւոր պայմաններուն համաձայն:

Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի 1901 տարւոյ մատակարարութեան հաշիւներուն քննութիւնը շարունակելով, հաստատեց անոնց օրինաւորութիւնը եւ որոշեց վաւերացնել հաշիւները, մատուցանելով այս մասին իր տեղեկագիրը Թաղ. Ժողովին:

Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ նախորդ Թաղ Խորհուրդի հաշիւներուն քննութեան համար Տնտեսական Խորհրդոյ կողմէ ղրկուած քըննիչ մարմնոյն տեղեկագիրը կարդացուելով ընդունուեցաւ ամբողջապէս անոր պարունակութիւնը, եւ գիտուելով որ այդ շրջանի հաշիւներուն մէջ կը պակսէին Թաղ. վարժարանի նոյն ատենի մատակարարութեան հաշիւները, որ բատ օրինի անանջատ մասը կը կազմեն Թաղ. Խորհրդոյ գործառնութեանց, որոշուեցաւ պահանջել հաշիւները եւ անոնց մատուցումէն վերջ հարկ եղածը ի գործ դնել հաշիւներու վաւերացման մասին:

Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ առժամանակեայ Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ մատուցեալ պատասխանագիրը ուշադրութեան առնելով, որոշեց յանձնարարել Թաղ. Խորհրդոյ որ դադրեցնէ եկեղեցւոյ սնտուկէն թաղին մխիթարին վճարած ամսաթոշակը, նըկատելով որ մխիթարները իրենց յատուկ հասոյթները ունին եւ չեն կըրնար մխիթարութեան պաշտօնին համար Թաղ. Սնտուկէն ամսաթոշակ ստանալ:

Սամաթիոյ Աղքատախնամին եւ գանձանակի մասնախումբի վերաբերեալ դրամական խնդիրները նկատողութեան առնելով որոշեց խիստ քըննութիւն մը կատարել անոնց նկատմամբ:

×

Ուսումնական Խորհուրդը երէկ իր պարբերական նիստը գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, գեր—ատենապետութեամբ Յակոբ էֆ. Գուրգէնի, քանի որ ատենապետ տըքթէօրը կը բացակայէր, եւ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.—

Վանայ Երամեան որբանոցի հանգանակիչ մարմնոյն կողմէ բատ հրաւէրի ներկայացաւ Պետրոս էֆ. Տէր Պօղոսեան եւ հանգանակած գումարին մասին տեղեկութիւններ տուաւ Խորհուրդը գոհունակեամբ տեղեկացաւ որ այդ հանգանակութիւնը արդիւնաւորապէս առաջ տարուած եւ գրեթէ լրանալու մօտեցած է, եւ իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Տէր Պօղոսեան էֆ.ի եւ հանգանակիչ մարմնոյն: Այս առթիւ Խորհուրդը նկատողութեան առաւ Վանէն, նոյն հաստատութեան 5 շրջանաւարտներուն կողմէ ղրկուած մէկ գրութիւնը, որով երախտագիտական ոգւով կը ծանուցանեն թէ առաջնորդած են յօբելեանի հանդէս մը կազմակերպել եւ սատարել նոյն հաստատութեան: Խորհուրդը որոշեց խնդրել Ս. Պատրիարքէն որ նոյն հանդէսի գործադիր մասնախումբի անդամոց վրայ աւելցուին նաեւ Մեսրոպ քհ. Ճանիկեան եւ Աւետիս էֆ. Թէրզիպաշեան, որոնց անդամակցութիւնը կրնայ նպաստել գործին յաջողութեան:

Անդամներէն Կուրտիկեան Ստեփան էֆ. ներկայեց զանազան վարժարաններէ յառաջադէմ աշակերտաց մասին ղրկուած ցուցակներու քննութեան արդիւնքը: Խորհուրդը որոշեց բատ ցուցակի եւ բատ օրինակի նախորդ տարւոյ, գոյութեան բարենիշ տալ՝ Գումգաբուի Մայր վարժարանի բարձրագոյն դասընթացքի Ա. տարիի ուսանողներէն Պ. Ղուկաս Բարսեղեանի եւ Օր. Պայծառ Անանեանի: Ղալաթիոյ Նախակրթարանի բարձրագոյն կարգէն Պ. Միսաք Աբիսողոմեանի: Սամաթիոյ Սահակեան եւ Նունեան-Վարդուհեան վարժարանի բարձրագոյն դասընթացքի Բ. տարւոյ ուսանողներէն Պ. Վահրամ Մազլըմեանի եւ Օր. Մաքրուհի Անանեանի: Կէտիկ Փաշայի վարժարանէն Պ. Կարապետ Գալէմքեարեանի եւ Օր. Ազատուհի Ենկէճեանի: Գուրուչէշմէի վարժարանէն Պ. Եագուպ Գ. Եագուպեանի.—Օրթագիւղի վարժարանէն Պ. Երուանդ Մանուկեանի եւ Օր. Նեմզիկ Թաւրեանի: Գասըմ փաշայի վարժարանէն Պ. Լեւոն Պէյզօղլեանի: Էյուպի վարժարանէն Պ. Գրիգոր Սարգիսեանի եւ Օր. Եփրաքս Սիմոնեանի: Նարլը Գաբուի վարժարանէն Պ. Դանիէլ Ստեփանեանի եւ Օր. Լէոնին Ստեփանեանի: Գատըգիւղի վարժարանէն Պ. Զաւէն Յակոբեանի եւ Օր. Էլիզ Թէքէեանի: Ս. Փրկիչ որբանոցէն Պ. Անդրոն Հրաչեայ Տէր Ներսէսեանի եւ Օր. Կատարինէ Բիւլխանեանի: Պէշիքթաշի վարժարանէն Պ. Արիս Տէր Խրիմեանի եւ Օր. Հերանոյշ Արշակեանի: Բերայի վարժարանէն Պ. Բարսեղ Սիւզմէեանի եւ Օր. Զապէլ Փափազեանի: Մագրիգիւղի վարժարանէն Պ. Տիրան Զաքարեանի եւ Օր. Արաքսի Թօբալեանի:

Խորհուրդը նկատողութեան առաւ առանց ուսուցչական վկայականի վարժարաններու մէջ պաշտօնավարող պաշտօնեաներուն խնդիրը եւ բացառիկ տնօրինութեամբ որոշեց մայրաքաղաքի վարժարաններէն մէկ քանիներուն մէջ տակաւին առանց վկայականի պաշտօն վարող ուս կարգի ուսուցիչները հրաւիրել յառաջիկայ դեկտեմբեր ամսոյ մէջ խորհրդոյ ատեանը, օրինական քննութեան անցընելու համար տարեգլխին եւ ծընընդեան արձակուրդի միջոցին, իսկ անոնք որ այս հրաւէրին չպատասխանեն եւ կամ քննութեան մէջ անյաջող ըլլան, բացարձակապէս դադրին պաշտօնէ նոր տարւոյ սկիզբէն, առանց ո եւ է վերապահութեան:

Դպրոցական նոր տարեշրջանին առթիւ Խորհուրդը արժան դատեց նախորդ տարիներուն նման մայրաքաղաքիս վարժարաններուն ուսանողաց եւ պաշտօնէից մէկ վիճակագիր պատրաստել եւ պաշտօն յանձնեց քարտուղարութեան՝ պարբերաբար այցելել վարժարանները եւ կատարել այս աշխատութիւնը: Այս առթիւ խորհուրդը պաշտօն յանձնեց նաեւ Կուրտիկեան էֆ.ի, որպէս զի հետեւողութեամբ ուսուցչական ընտրելեաց հրահանգին 25րդ յօդուածին տրամադրութեան, պատրաստէ այն ուսուցչաց ցուցակը որոնք ծանօթ են իրենց երկասիրութիւններովը եւ կամ գնահատելի ծառայութիւններ մատուցած են Ազգային մանկտւոյն դաստիարակութեանը եւ այդ ցուցակին վրայ տալ այդ կարգի առանց վկայականի ուսուցչաց կանոնական վկայականը եւ կամ ունեցողներուն աստիճանը բարձրացնել:

Խորհուրդը ինչպէս ասկէ առաջ, նոյնպէս եւ այս անգամ անհրաժեշտ դատելով վարժարաններու ներքին ուղղութեան համար միօրինակ կանոնագիր մը պէտքը, մասնախումբ մը կազմեց այդ մասին կանոնագ ծրագիր մը պատրաստելու համար եւ անդամ կարգեց Թօրոսեան Նշան, Մալխեան Գալուստ, Նիկողոսեան Յակոբ, Խանասորեան Հայկ եւ Գալֆայեան Գալիպճեան էֆ.ները:

×

Կը հաղորդուի թէ այս տարուան Վարագայ Խաչի տօնին Արմաշ գըտնուող ուխտաւորներուն թիւը ուրիշ տարի գանւոյներէն աւելի ըլլալով, ուխտաւորներէ գոյացած հասոյթն ալ փոխանակ անցեալ տարուան 200 ոսկիին, եղած է 250 ոսկի:

×

Արմաշի Դպրեվանքի ընծայակայութիւնը որոշած է 20 նոր ժառանգաւորներ առնել այս տարի: Ասոնց քանէն 7-8ը պիտի առնուին Շապին Գարահիսարէն, Եւդոկիայէն, Պիլէճիկէն եւ Դարանդայէն, իսկ մնացեալը Նիկոմիդիոյ զանազան թեմերէն:

×

Արմաշու Դպրեվանքին մայրաքաղաքս գտնուող նորընծաները, Ս. Պատրիարքին տնօրինութեամբ, ասկից վերջ հինգշաբթի օրերը, կարգաւ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ քարոզ պիտի խօսին:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 7 Նոյեմբեր.—Հիւսիսի հանքերուն իրաւարարները իրենց տեղեկագիրը մատուցին, որով կ'ըսեն թէ արդի վճարքները աւելցնելու հարկ չկայ: Հիւսիսի հանքերու ընկերութիւնները յանձն առին աւելցնել գործաւորներու հանգստեան թոշակը:

ՓԱՐԻԶ.—Երեսփ. Ժողովը 235ի դէմ 278 ձայնով բեկանեց Պոնի տը Քասթէլյան կոմսին ընտրութիւնը: 148ի դէմ 367 ձայնով ընդունեց Պ. Ռուանէի մէկ առաջարկը որով կ'ուզուի կազմել 23 անդամէ բաղկացած յանձնաժողով մը արդի հանքային կացութեան պատճառները քննելու համար:

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Կայսերական հրովարտակ մը հրամայեց որ հետեւակազօրաց Քուրայի «Մեծ Դուքս Բաուլ Աղեքսանտրովիչ» 79րդ վաշտը այսուհետեւ «Քուրայի հետեւակազօրաց 79րդ վաշտ» կոչուի միայն:

ՊՈՒՔՐԷՇ.—Պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ այն հրովարտակը որ Ռումանիոյ Ֆէրտինանտ իշխանը հեծելազօրաց ընդհանուր քննիչ անուանած է:

ՓԱՐԻԶ.— Երեսփոխանական ժողովը որոշեց յառաջիկայ երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ վիճաբանութեան ենթարկել կառավարութեան այն ծրագիրը, որ պատիժներու յաւելում կը հաստատէ պետութենէն չարտօնուած կրթական հաստատութիւններ վարող միաբանականներուն դէմ:

ՓԱՐԻԶ.—Ծերակոյտը նկատողութեան առաւ այն ծրագիրը՝ որ բարձրագոյն ուսուցման ազատութիւնը կը ջնջէ:

ԼԱ ՀԷ.—Պ. Շայք Պուրկըր Լա Հէ հասաւ ու պիտի մնայ:

ԼՈՆՏՈՆ.—Պօթա եւ Տըլարէյ զօրավարները տակաւին երկար ատեն Լօնտոն պիտի մնան, կարեւոր խընդիրներու վրայ խորհրդակցելու համար:

ԱԹԷՆՔ.—Աթէնքի նախկին ֆըրանսական դեսպան Պ. Պուաէ հոս կը սպասուի:

ՍՕՖԻԱ.—Աթէնքի պուլկարական գործակատարին ջնջումը՝ իրեն հետեւանք ունեցաւ որ հոս կանչուի Սօֆիայի յունական գործակատարը:

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՄԵԾ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ԲՈՐԹՈՒԿԱԼԻ ՄԷՋ

ԼԻԶՊՈՆԱ, 7 Նոյ. — Երկրաշարժի բուռն ցնցում մը զգացուեցաւ Ամօրէյրայի հովտին մէջ: Բազմաթիւ տուներ փլան, եւ իրենց բնակիչները փլատակներու տակ մնացին:

ՊԵՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսրը դէպի Անգլիա ճամբայ ելլելէ առաջ, առանձինն տեսակցեցաւ վարչապետ Կոմս Պիւլովի հետ:

ՓԱՐԻԶ.—Լա Հէյի Իրաւարարական Ատեանը հրաւիրուեցաւ Նոյ. 19ին նիստ գումարելու:

ՆՈՐՏՏԱՅՉԷՐ ԼՈՅՏ
NORDDEUTSCHER LLOYD
Paquebot poste Impérial Allemand

Նիւ Եորքի գիծ, ճեպընթաց
ՔՐՕՆՊՐԻՆՑ-ՎԻԼՀԷԼՄ, Պրէմէնէն Շէրպուրկ 4 Նոյ.
ՔԱՅԶԷՐ ՎԻԼՀԷԼՄ ՏԷՐ ԿՐՕՍԷ, Պրէմէնէն Շէրպուրկ 18 Նոյ.
ՖՐԻՏՐԻՀ ՏԷՐ ԿՐՕՍԷ, Պրէմէնէն Շէրպուրկ 8 Նոյ.
ՔԷՄՆԻՑ, Պրէմէնէն Շէրպ. 15 Նոյ.
ՔԱՍԷԼ, » » 22 Նոյ.
ՖՐԱՆՔՖՈՒՐԹ » » 29 Նոյ.

Աւստրալիոյ գիծ
ԿՐՕՍԷՐ ՔՈՒՐՖՈՒՐՍԹ, Ճենովա-Նափոլիէ, 5/18 Նոյ. եւ պիտի երթայ Քօլօմպօ, Ատէլաիտ, Մէլպուրն եւ Սիտնէյ ու Սիտնէյի մէջ Նորտտոյչէր Լոյտի միւս շոգենաւերուն հետ հաղորդակցելով պիտի երթայ Քուինսլէնտ, Նոր Կուէնիա, Նաքասար Պաղավիա եւ Սինկաբուր:

Պրեմեն Պալթիմորի գիծ
ՔԷՕԼՆ, Պրէմէնէ Պալթիմօր 6 Նոյ.
ՇԹՈՒԹԿԱՐՏ » » 20 Նոյ.

Պրեմեն-կալվեստոնի գիծ
ՔԷՄՆԻՑ Պրէմէնէն 15 Նոյ.

Պրեմեն-Քուպայի գիծ
ՄԱՆՑ, Պրէմէնէ, 14 Նոյ. եւ Հավանա, Սէնֆուէկօ, Մանզանիլօ եւ Քուպա պիտի երթայ:

Պրեմեն-Պրազիլիոյ գիծ
Հանդիպելով Բէրնամպուքօ, Պահիա, Ռիօ Եանէյրօ եւ Սանդոս:
ԱԽԷՆ, Պրէմէնէ, 15 Նոյ.
ՊՕՆ, » 29 Նոյ.

Պրեմեն-Լապլադայի գիծ
ՔՖԱԼՑ, Պրէմէնէ, 8 Նոյ. եւ պիտի երթայ Մոնդեվիտէօ եւ Պուէնոս Այրէս:
ՆՈՐՏԷՐՆԷՅ, Պրէմէնէ, 22 Նոյ. եւ պիտի երթայ Մոնդեվիտէօ եւ Պուէնոս Այրէս:

Ծայրագոյն Արեւելքի գիծ
ՊՐԷՆՑԷՍ ԻՐԷՆԷ, Համպուրկէն 13 Նոյ. եւ պիտի երթայ Քօլօմպօ, Բէնանկ, Սինկաբուր, Հոնկ Քոնկ, Շանկայ, Նակազաքի, Հիօկօ եւ Եօքոհամա:
ՏԱՐՄՇՏԱՏ, Պրէմէնէ 26 Նոյ.

Ծայր. Արեւելքի գիծ, միայն ապրանքի
ՆԻՒՐԷՆՊԷՐԿ, Նոյ 13ին, Պրէմէնէն, եւ պիտի երթայ Բորդ Սաիտ, Բէնանկ, Սինկաբուր, Հոնկ Քոնկ, Շանկայ եւ Եօքոհամա:

Պիտի ընդունի ապրանք եւ ուղեւոր վերոյիշեալ նաւահանգիստներուն համար:

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Գործակալներուն
Կ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ԵՒ Ժ. ՏԷՔՈՒԱՆ
Կալաթա, Գարաքէօյ Եենի Խան, Nº 21

Ծան.—Գործակալներն յանձնարարութիւն կ'ընեն ապրանքներն ուղղակի Կ. Պոլսէն փոխադրել յիշեալ նաւահանգիստներէն մին:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Գնդ. Տօքթ. Աղեքսանդր պէյ Արապեան, այս անգամ իր բնակութիւնը հաստատած է Բերա, Թարլա-Պաշի, թիւ 121, ուր կը գտնուի ամէն օր, առաւօտ եւ երեկոյ, իսկ կէս օրուան միջոցները, ուրբաթ եւ կիրակէ զատ, կը գտնուի Պահչէ-Գաբու, Մինասեան դեղարանը: 5—8

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, 25 Հոկտ.		
Օսմ. Քոն. Սէրի Դ. Օ.Ո.	30	03
Ամէնէն բարձր գին »	30	17
» վար գին »	30	09
Ռումէլի երկաթուղ. Փր.	117	12
Ամէնէն բարձր գին »	117	75
» վար գին »	117	—
Թրամվայ »	140	—
3 օրուան Թոնպոլիա	360	
3 » Երկաթուղի	4	75
ԲԱՑՈՒՄ, 26 Հոկտ.		
Օսմ. Քոն. Սէրի Դ. Օ.Ո.	30	14
» ժամ 5ին «	30	[illegible]
Ռում երկաթուղի Փր.	117	[illegible]
» » ժամ 5ին »	117	62
Թապագ Թիւրք Ռէժի	15	[illegible]
Օրիկարէթ. Սէրի A	[illegible]	20
» » B	[illegible]	[illegible]
Պանք տը Մէթէլին	[illegible]	50
Ագսիոն տէ Թրամուէյ	[illegible]	52
Ժուլիասիս	4	32
Սօսիէթէ տ'Աօսիւրանս	3	[illegible]

Սօս. Օթ. տը Ֆիլ է տէֆ	19	—
Ագսիոն Գոմմիւնալ	1	50
Թօպագօ Գօրբօրէշըն	0	09
Էնթրբըրիզ Ժէնէրալ	0	7
Էնատոլու Երկաթ. Ագս.	11	13
» » Սէրի A	517	—
» » » B	512	—
Պանք տը Սալօնիք Ագս.	164	—
5% Հէլլէնիք 1881	210	—
Պանք Նասիոն. Յուն.	415	50
Լօրիիում	78	—
Թրամվայ	140	—
Պոլսոյ Քարափի Ընկ.	482	50
Տէրքօսի Ջրի Ընկ.	257	50
Թրամվէյի Ընկ.	496	—
Թրէտի Ֆոնսիէ Էժիփ.	261	75
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	108	1/8
» » » չէք	109	12
Փարիզ » »	23	[illegible]
» » » չէք	23	—
Պերլին առատկոս չէք	18	[illegible]
Խուրուն Աւստրիական	21	81

ԴՐԱՄՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ			
Անգլ. Ոսկի		109	37
20 Ֆրանգնոց		87	20
20 մարքնոց		107	—
Բօլ Էմբէրիալ		90	—
Քրիմից		51	09
Մէճիտիէ արծաթ		108	—
Մէճիտիէ քառորդ		107	05
Մէճիտիէ մանրուք		103	15
Պէշլիք		103	20
Մէթալիք		103	—
Ռուպլի արծաթ		68	20
Շիլին		109	10
Իր. արծթ. Ֆրնս.		86	30
» » Ռումէնկն.		86	—
» » Իտալկն.		81	20
Փեճինա		09	—
Ռուպլի թղթադրամ		8	63
Ֆլօրին	»	9	06
Մարք	»	107	10
Դրախմի	»	37	20
Անգլ. ոսկի	»	109	20
Ֆրանս. »	»	87	15
Ռումէնկն. »	»	86	20
Պուլկ. »	»	86	20
Խաւղ »	»	85	20

ՏՕՔԹ. Ն· ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ
Կեդրոնատեղի Մատենաւաճառ Տպարան
Ֆինճանճըլար, Կ. Պոլիս

Դիտական չարժում Ա. Տարի (1885) (Սպառած) Ղրշ.
Դիտական չարժում Բ. Տարի (1886) 20
Դիտական չարժում Գ. Տարի (1887) 20
Բնական Պատմութիւն Ա. հատոր (Կենդ. Հիւսուածաբանութիւն եւ Մարդկային կազմախօսութիւն ու Բնախօսութիւն, Դասագիրք երկրորդական վարժարանաց 40
Նախորդին համառօտ. Դասագիրք նախակրթարանաց 8
Ուսումնասիրութիւն միգային քարերու պատճառաբանութեան եւ կազմութեան վրայ (Ֆրանսերէն) 10
Ծագումն հայ տառից (Պսակեալ Իզմիրեանց մրցանակաւ) 10
Մանրէաբանութիւն 10
Տիեզերք եւ իր կազմութիւնը (Ֆրանսերէն) 10
Գրիգոր Աղաթօն (Ծագում եւ կենսագրութիւն) 2½
Առողջապահութիւն 25
Ծննդական գործարանք (Կազմախօսութիւն, Բնախօսութիւն եւ Առողջապահութիւն) 6
Մարդկային Սաղմնախօսութիւն 5
Բառացուցակ Ախտանուանց, Բ. Տիպ 3
Տարրինականութիւն, Գ. Տիպ 3
Տիեզերք եւ իր Կազմութիւնը (Հայ. Թարգմանութիւն) 10

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1903 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ
Գին 1 դրուշ

Հրատարակուեցաւ Հիւանդանոցի պարզ օրացոյցը, նախորդ տարիներէ աւելի խնամեալ եւ մաքուր տպագրութեամբ: Ինչպէս մի քանի տարիներէ ի վեր, նոյնպէս եւ այս անգամ պարզ օրացոյցը իր սովորական պարունակութենէն զատ, իբրաքանչիւր ժամերգութեանց եւ արարողութեանց մասին մանրամասն ծանօթութիւններ կը պարունակէ եւ օրացոյցի սկիզբը բարձրաստիճան եկեղեցականի մը կողմանէ պատրաստուած՝ պաշտամանց ընդհանուր կէտերու մասին յատուկ խրատականն աւելի եւս ճոխացած է։

Հոգաբարձութիւնս ի գիտութիւն համայնից կը փութայ այժմէն յայտարարել թէ միայն Հիւանդանոցիս օրացոյցն է, որուն ճշգութիւնը հաստատուելով վաւերացուած ու արտօնուած է Պատրիարքարանէն, հետեւաբար պէտք է ուշադիր ըլլալ անոնց կողքերուն վրայ գտնուած կնիքին՝ ուր գրուած է «Սեպհականութիւն Ս. Փրկչի Հիւանդանոցի, 1903»։

Անցեալ տարի յիսուն եւ հինգ հազարի չափ պարզ օրացոյց սպառած ըլլալով, օրացոյցի հասոյթը կարեւոր եւ անհրաժեշտ գործած է Հիւանդանոցիս համար, որոյ այդ հասոյթին աւելի արդիւնաւորման որքան պէտք ունենալն հարկ չկայ բացատրել։ Ուստի Հոգաբարձութիւնը կը յուսայ թէ ամեն բարեսէր ազգայինք պիտի փութան գէթ մէյ մէկ օրինակ գնել անոնցմէ, ո՛չ թէ միայն օրացոյց մը գնած ըլլալու՝ այլ մեծ հաստատութեան մը մէջ խնամուած 1100 պատսպարելոց նպաստ մը բրած ըլլալու գիտակցութեամբ։

Կը գտնուի Հիւանդանոցի դրասենեակը, ի Մեծ Նոր խան, եւ բոլոր գրավաճառաց քով։

ՇԱՂԻԿԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Նոր տարեշրջանին առթիւ Թերթիս տնօրէնութիւնը կը խնդրէ Գաւառային բոլոր գործակալներէն եւ բաժանորդներէն, որպէս զի եթէ տակաւին Թերթիս հետ ոեւէ հաշիւներ ունին, հաճին փութով կարգադրել, դժուարութեանց տեղի չտալու համար։

ԹԷՅԸ ամէնէն առողջապահիկ ըմպելին է
ԹԷՅԸ ամէնէն աժան ըմպելին է
ԹԷՅԸ ամէնէն սննդարար ըմպելին է
ԹԷՅՆ է որ կը զուարճնէ մարդուղութիւնը

Ա. ԱԼԻՄԵԱՆ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ
Թահմիզ փողոց, թիւ 49, 52

Ա. ԱԼԻՄԵԱՆ Թէյի մեծ վաճառատունը ունի ամէն տեսակ հասարակ ու համեղ Թէյի խառնուրդներ շատ աժան գիներով: Դաւառներէ կ'ընդունուին ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ եւ կը գործադրուին կատարեալ ճշդապահութեամբ եւ ուղղութեամբ

ՄԻՍԱՔ ՊՈՒՍՏԱՔԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՍՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ
Ղալաթիա, ճիշդ Թիւնէլի դիմաց, թիւ 25.

Վաճառատանս մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուի պաստի թուղթերու ճոխ եւ ճաշակաւոր մթերք մը ինչպէս նաեւ ոսկեզօծ եւ զարդարուն ՔՕՐՆԻՇՆԵՐ եւ ամէն տեսակ ՍԹՕՐՆԵՐ եւայլն:

ԳԻՆ ԶԱՓԱՒՈՐ

ԹԻՒՐՈՒ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Բերա Բոնմէկի Բասաժ

Մեծ մթերանոց հեծելանիւներու եւ յարակից ամէն տեսակ հեծելանիւի կազմածներու, լապտերներու, օդամուխ գործիներու, եւլն. եւլն. եւլն.

ՊՈՍՖՕՐ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՆԵՐ

մասնաւորաբար արեւելքի համար պատրաստուած
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑ
Հեծելանիւներու շինութեան եւ նորոգութեան համար

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ ԱՊՈԼԼՕՆ
ՆՈՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱՅՍԵՐ ՆԿԱՐԻՉՔ
(ԿԻՒԼՄԷԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ)
ՍԻՄՈՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, արուեստագէտ-նկարիչ
Բերա, Մեծ փողոց թիւ 397, Պազար Սլըմանի դէմ

6 «Գապինէ» յանձնարարութիւն առաջին ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆՔ 30×40 հարիւրդամեթր մեծութեամբ իր կենդանագիրը
12 «Գապինէ» յանձնարարութիւն առաջին ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆՔ 50×60 հարիւրդամեթր ծաւալով ԲՆԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ իր կենդանագիրը

6 հատ Ապոլլօն քարթ փոքր ծաւալ	40	ղրշ.
6 » Ապոլլօն քարթ «բրոմընատ» ծաւալ	20	»

Ցաճախորդը իրաւունք ունի մերժելու այն «Ակրանդիսմանը» որն որ իրեն ընտրած օրինակին համաձայն չըլլայ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐՔ
Ղալաթիա, Մէրթէպանի փողոցձէտխանեց

ՄՈՐԻՍ ՖԱՐՈՒԽԻ
Թորգոմեան ամէն կերպ

Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին ատամնաբուժական աչխատանոցի համար հարկ եղած բոլոր գործիքները, ինչպէս նաեւ քաուչուք, սիման, ամալկամ, Բարիզի գաճ, եւն

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ
Թուրքիոյ ամեն կողմերը կը ղրկուին սոյն ապրանքները

ՈՒԷՍԹԸՐՆ
Western Assurance Company
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Հաստատուած 1851ին
6,000,000
1,250,000
410,000

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՏՈՒՆ
Ղ. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

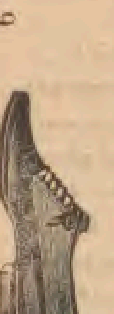

ՆՈՒՐՏՈՒԱՐԵՍ
ՍԱՐԳԻՍ ՔԱՆՃԵԱՆ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
Տ. ՓՕՂԷՔ
360, Բերա, Մեծ-փողոց, 360

ՏԱՍԿ. Կ. ՄԱՆԱՒԻԿԵԱՆ

لیجر مارقه‌لی انکلیز کبریتلری
دروننده ممالك عثمانیه‌نك هر طرفنده فروخت اولنور جنسی اعلا وناقابل مقایسه اولدقلری توصیه اولنور ترکیا و بلغاریا ایچون اجنته عمومیسی انکلیز تجاری آرتور ز هونتر درسعادت . غلطه ده قراتینه زقاغنده نومرو ۷

ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌ ԱՂՋԻԿԸ

Ե.

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ, ԿԱԽՕՐԴԱՆ, ՓՈԹՈՐԻԿ ԵՒ ՆՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

—Կը տեսնէք կոր ա՛, ըսել է թէ կորնցուցինք։

—Սա կայ որ խաղին խօսքերը չեմ գիտեր. արդէն 40 փարա կորսնցուցի:

—Նորէն գրէ՛ք։

—Ներեցէք որ անգամ մը օգընաթէ։ Ա՛հ, զեռ շատ անծրեւ կուգայ կոր։ Պիտի խաղամ։

—Բազզերնիդ բացուեր է։

—Ամէն զատ ես այս խաղը ձեզի պէս չե՛մ խաղար, բասւ լա Թոմասինէա աթոռին վրայ օրօւելով.

—Ինծի անանկ կու գայ որ ես ալ դէչ չեմ խաղար, պատասխանեց Տէօթիլալ բարկութենէն չրթունքները խածնելով։

—Հանդարտեցէք նայինք, պարոններ, իրար չենք լսեր կոր, բասւ Աթալի, մինչդեռ Օկիւթ կ'երգէր Իտալերէն կտոր մը։

Ու Թոմասինէա ոտքը գետինը զարնելով չափը կու տար։ Իտալերէն գիտնալը կլլեցնելու համար մրմնջելով. պռավի', պռավօ, պռավի՛ սսիմօ։

Այն ատեն Մօնէն Տէօթիլալի ականջին ի վար ծանրօլ բասւ.

—Ա՛ս ալ արդեօք կը նշանակէ թէ կորսնցուցինք։

—Չէ՛, չէ՛. չէ՛ք լսեր կոր, Իտալերէն կ'երգէ կոր. Լա Բիբ մէկ «տաւօ»ն է։

Ցետոյ աւելցուց բարկացոտ դէմքով մը։

—Սիրելի Մօնէն, ամէն վայրկեան հետս մի խօսիք. Կորսնցնելու պատճառ կ'ըլլաք կոր։

—Ինչ, ատանց խաղալու ձեզի կորսնցնե՞լ տալ։

—Այո՛, այո՛, մարդը կը շուարեցնես կոր։ Դէչ խաղցող մը չեմ, ասկայն երբ մէկը ատանկ ականջիս տակ խօսի . . .

—Սա կայ որ երկու շրուշ եղաւ կորսնցուցածս։

—Իմս հապա՛, 80 գրուշ։

—Ինչ կ'ըլլայ որ ատով, պարոններ, բասւ լա Թոմասինէա, հապա եթէ ինծի պէս ախերով ունի խաղիք . . . ես ատոր է որ խաղ կ'ը ամէն Իրաւ որ բաղդը տասն'է պղտիկ խաղերու մէջ վատնելու ալ շատ խելք չէ՛ . . . Պռավի. պռավիսսիմօ.

Լա Թոմասինէա ամէն բաժին մէջ բալերէն խաղնել կ'ուզէր եւ Տէօթիլալ կը ջանար մարդը՝ գրպանները խուզարկած ատեն. բայց իր զուարթութիւնը կեղծ էր եւ ժպիտները՝ դէմքի ծամածռութիւններ էին միայն։ Երկու երգողները զորովալից նայուածքներ կը փոխանակէին որոնց միջոցին տիկին Տէօթիլալ անհամբերութեամբ կը հաղար անոնց մէջ հաստատուող նրբութիւնը անելու յոյսով։

Ցանկարծ սալօնին դուռը բացուեցաւ, յիսունինոց դէր կին մը, կատղած դէմքով մը ներս մտաւ։ Մէկ ձեռքը հովանոց մը կար եւ միւսովն ալ բռնած էր ձեռքի ասպակ մը որուն մէջ 10 լիպրանոց չաքարի կտոր մը կարելի էր գնել։ Զայն տեսնելով Մօնէն շուարեցաւ, եւ քաշուեցաւ, ծխատուփը թափեց եւ սեղանին տակ ծածկուիլ փորձեց։

—Ա՜հ, վերջապէս գտայ ձեզ պարո՛ն, պոռաց տիկին Մօնէն, սրտմտելով։ Ան էր ներս մտնողը։ Աստի նստեր էք . . . մարդս կ'անցնէք կոր արդէն։ Դրացիներս, ձեզի բարի ըլլալով կը մազթեմ։ Այս սարսափելի օրատալին, այս փոթորիկին պարոնը թողել կը թողայ, փոխանակ գալ զիս պատսպարելու, ու գիտէ ալ թէ որչափ կը վախնամ փոթորիկէն։ Նե. բաղդութիւն, գրացուհիս, եթէ ձեր տան մէջ կը յանդիմանեմ, բայց դուք ալ խոստովանեցէք որ պարոնին վարմունքը աններելի է։

Այս քառորդին մէջ խեղճ Մօնէն ինչ ընելը չգիտնալով խաղի սեղանին վրայ քանի փարանոց մը գնելու տեղ տասը գրուշնոց մը դրաւ ու մատները խոթեց ծխատուփին մէջ, ուր բան չէր մնացած։

—Առողջութեանդ վիճակը ինչպէս է, Պիչէթ, մրմնջեց։

—Առողջութի՛նս մի՛, բասւ որ շատ հոգդ էր. այս փոթորիկին զիս մինակ թողուլ . . . Բաժներնիր սարսափեցաւ հետս մեկտեղ ծածկոցին տակ մտնել։

—Անձրեւին պատճառաւ էր որ...

—Երկինքը մը անձրեւէն փախչելու է մի հա՛, իրաւ որ վրայդ կը խղճամ կոր։

Տիկին Տէօթիլալ ընաւ չէր սիրեր տիկին Մօնէնը, բայց ասոր վերջերունին անոր գուլէն շատ գոհ եղաւ ու զանազանելին քով նստեցնելով հազար տեսակ քաղաքավարութիւններ բրաւ անոր, տիկին Մօնէն բաղձալին խոհարհութիւններով պատասխանեց, հովանոցը ամուսնոյն երկնցնելով։ Պ. Մօնէն գնաց, զայն առաւ ձեռքը ու ծունկերուն որ թէ զետ կը խաղայ մըրմինջեց հազիւ լսելի ձայնով մը.

—Ուզած ատենդ կ'երթանք, Պիչէթ։

Բայց Պիչէթ որ նստած էր արդէն ու տիկին ար լա Թոմասինէայի վրայ կը մտածէր, չոր ձայնով մը պատասխանեց.

—Բանի որ եկայ, կը կրնես որ շատ մը ետ պիտի դառնամ։ Շատ մեծ անքաղաքավարութիւն պիտի ըլլար։ Դո՛ւն կրնաս ընել ատանկ բան մը։ Վայրկեան մը դրացուհիիս հետ խօսելու հաճոյքը պիտի վայելեմ ու երախտապարտութիւն մատուցանել պիտի ընեմ։ Շատ կը սիրեմ երաժշտութիւնը։

—Կարծեմ դուք ալ կ'երգէք, անանկ չէ՞, տիկին Մօնէն, բասւ տիկին Տէօթիլալ արտօրանոքով։

—Ո՛չ, կ'երգէ՛մ, նախ խուխ բաւական աղուոր ձայն մը ունէի, բայց հիմա զրեթէ ամէն բան մոռցեր եմ բայց ի Աամիոյի «տաւօ»էն, Խրաթ սիրելիս, ամեն բան մեզ առաջ կը նրաւէր։ Ա՛խ, անանկ աղուոր է որ ափսոս, ընաւ չպիտի հնենայ։

—Ամմիւի ատ երգը ունիմ. պէտք է որ պարոնին հետ երգէք այդ կտորը։

—Ահ, դրացուհի՛ս։

—Կը տեսնէ՞ք, ձեզի բրած ընծան, բասւ կամաց մը Աթալի Օկիւթին։

—Շատ երախտապարտ եմ, պատասխանեց Տօրվիլ։ Իրաւ որ չեմ գիտեր ինչ ըրեր եմ տիկին Տէօթիլալին որ ատանկ խաղ մը խաղաց զլխուս։

—Հոգ մի ընէք, եթէ ձեզի սոփային որ «տաւօ»ն երգէք, ես ձեզի պիտի ընկերակցիմ ու տասներորդ չափին հասնելէս առաջ ձեզի կը խոստանամ երեք կամ չորս թել կտրել։

(Շարունակելի)